Cutezătorii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ EDITATĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL ORGANIZAȚIEI PIONIERILOR

44

(110)

JOI, 30 OCTOMBRIE 1969, ANUL III

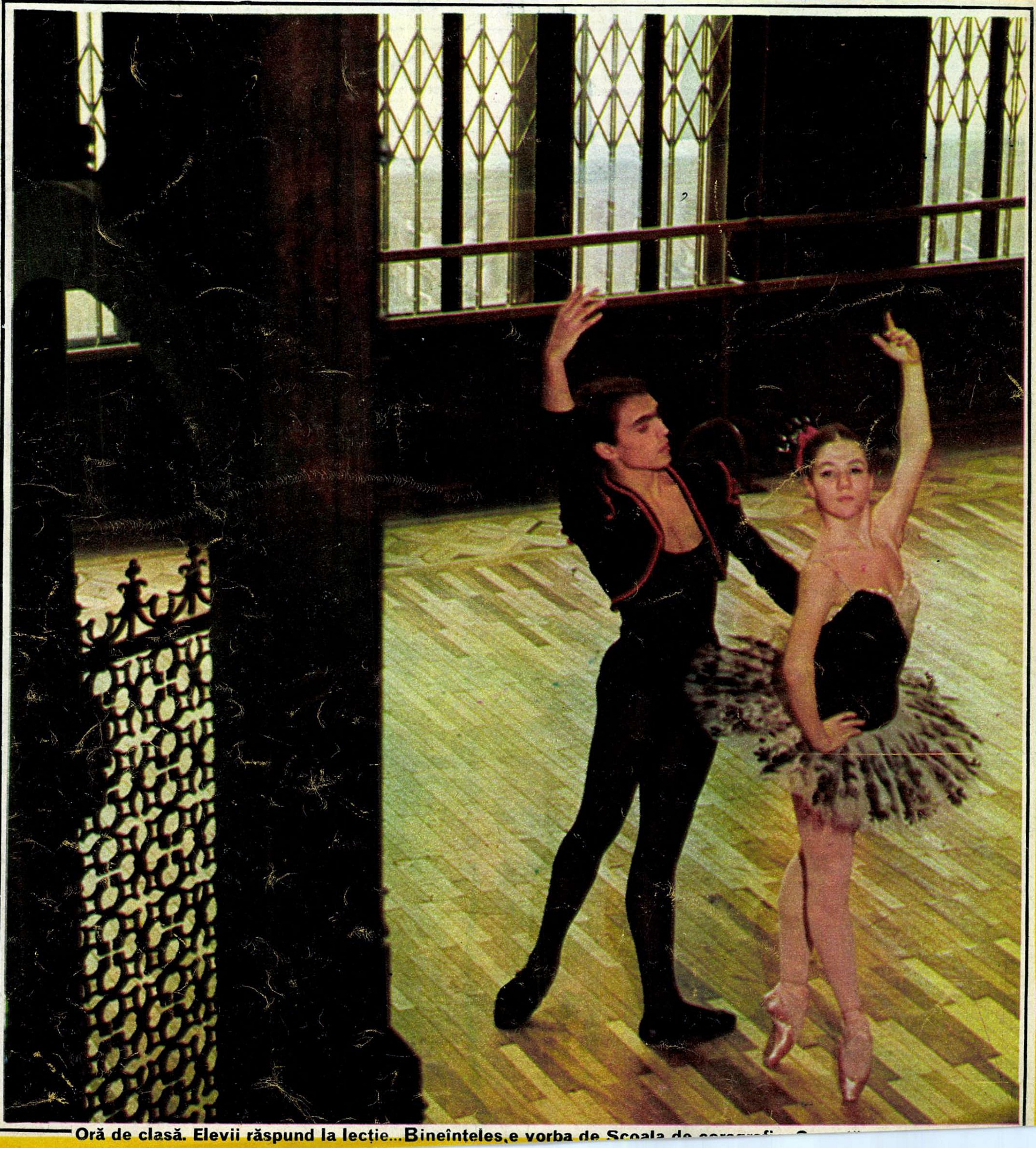

Oră de clasă. Elevii răspund la lecție... Bineînțeles, e vorba de Scoala de coregrafi

a 44 ACTUALITATE CUTEZĂTORII

Întregul nostru popor a sărbătorit a XXV-a aniversare a Zilei Forțelor noastre Armate. Primit cu vii și puternice aplauze, la adunarea festivă care a avut loc în Capitală, a luat cuvîntul tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, care a rostit o amplă cuvîntare.

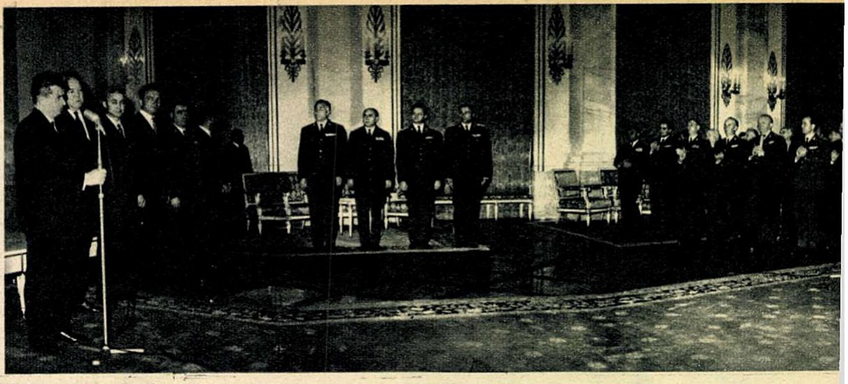

Recent, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de ministrul afacerilor externe Corneliu Mănescu, a făcut o vizită oficială în Belgia, la invitația guvernului belgian.

Convorbirile și întrevederile care au avut loc s-au desfășurat într-o atmosferă caldă, cordială, contribuind la dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări.

În fotografie: oaspeții români împreună cu regele Baudouin al Belgiei.

▲

Cu prilejul celei de-a 25-a aniversări a Zilei Forțelor Armate, la Consiliul de Stat a avut loc solemnitatea înmînării unor ordine ale Republicii Socialiste România.

Înaltele distincții *(în fotografie, aspect de la solemnitate)* au fost înmînate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat.

CALENDAR

Din calendarul acestei săptămîni, recomandăm atenției voastre cîteva date:

1 noiembrie 1599 — *se împlinesc 370 de ani de cînd Mihai Viteazul a intrat în Alba Iulia, realizînd astfel planul de unire a celor trei țări române, punînd așa cum spune Nicolae Bălcescu «Piatra de temelie a unității naționale».*

2 noiembrie 1816 — *a murit Gheorghe Șincai, (n. 1754), istoric și filolog, unul dintre fruntașii Școlii ardelene, cel care a strîns un vast material documentar despre originea latină a românilor și pe care l-a prelucrat apoi, timp de 34 de ani.*

2 noiembrie 1854 — *se împlinesc 100 de ani de la nașterea Iuliei Hașdeu, fiica lui Bogdan Petriceicu Hașdeu (m. 1888). Încă din copilărie, ea a uimit pe cei din jur prin precocitate (la 3 ani știa să citească, la 8 ani vorbea franceza, germana, engleza). A murit foarte tînără, la numai 19 ani, lăsînd o mulțime de scrieri în versuri și proză. Despre versurile ei în limba franceză, Sully — Prudhomme a spus: «În țara noastră a făcut cea mai mare cinste țării sale».*

6 noiembrie 1882 — *s-a născut Aurel Vlaicu (m. 1913), pionier al aviației internaționale, cel care a dus pentru întîia dată faima aripilor românești, departe peste hotare. El este acela care a proiectat primul avion din lume, de construcție metalică, denumit Vlaicu III.*

PRETUTINDENI TRĂIESC COPII

● La Școala generală nr. 1 din Cluj și-a reînceput activitatea cercul dramatic al pionierilor și școlarilor. Iată o secvență din timpul primei repetiții: actorul Ion Tudorică, de la teatrul din localitate, și profesoara Nadia Belteag dau indicații regizorale micilor actori în vederea realizării montajului literar artistic «Miorița».

● Scrima cu săbii de lemn e unul dintre sporturile preferate ale copiilor vietnamezi. Cei doi «spadasini», echipați într-un anume fel (priviți-le coifurile), și respectînd anumite reguli, reușesc să facă din duelul lor un spectacol interesant, care reține îndelung atenția unei asistențe numeroase.

◀

Copiii aceștia, pe care îi vedeți traversînd strada ținîndu-se de mînă, sînt frați. (Nouă cu toții). Și, pe deasupra, atît de cuminți, harnici și... bine crescuți, încît i-au adus tatălui lor Jean Johet, (în față) titlul de *cel mai merituos părinte din Franța*, pe anul acesta.

ELEVI ARHEOLOGI ?

DA!

SPUN Cutezătorii

Dacă vreți să-i întîlniți, mergeți în apropierea orașului Cristurul Secuiesc. Acolo, pe malul stîng al Tîrnavei, un grup de elevi din localitate, sub conducerea unor specialiști, au deschis un mic șantier arheologic. Ei își petrec aici multe din ceasurile lor libere, dorind să descopere noi mărturii din trecutul patriei. Amintim că locurile acestea sînt foarte bogate în vestigii istorice. Deocamdată, a fost pusă în evidență o veche așezare care aduce noi dovezi asupra continuității poporului român pe aceste meleaguri. Sîntem siguri, că la sfîrșitul lui octombrie, cînd la muzeul din orașul Sfîntul Gheorghe va avea loc o sesiune de comunicări istorice cu materialul de pe aceste șantiere de săpături arheologice, printre invitații de onoare, se vor afla și tinerii cercetători din Cristurul Secuiesc.

SCRISOAREA SĂPTĂMÎNII

«Mă numesc Elena Grigore, am 13 ani și învăț în tînărul oraș miner Motru, la liceul din localitate, în clasa a VII-a. Dorința mea cea mai fierbinte este să devin detectiv».

Vă rog să nu surîdeți ironici! Ce vi se pare atît de curios în faptul că o fetiță dorește să devină detectiv?

A, dacă ar fi vorba despre o scrisoare pompoasă și agramată (cum mai primim uneori...) am fi surîs și noi: iată o domnișoară care își începe cultura de acolo de unde alții o termină, adică de la cărțuliile și filmele de divertisment. Dar nu! Fraza chibzuită și perfect gramaticală ne face să bănuim o elevă sîrguincioasă (și chiar așa este; Elena are numai note de 9 și 10!) E adevărat că, de obicei, o astfel de elevă devine profesoară sau doctoriță — dar nu e mai puțin adevărat că nici băieții nu ajung doar piloți de încercare, marinari și detectivi, chiar dacă pe la 14 ani numai asta visează! De ce n-ar avea și fetele gînduri asemănătoare, de ce n-ar aspira la o viață eroică? Astăzi există chiar și o femeie cosmonaut, Valentina Tereșkova! Eu nu sînt convins că, visînd la meseria de detectiv, corespondenta noastră s-a gîndit în primul rînd la aventuri copios garnisite cu lovituri de judo și carate! Poate că s-a gîndit mai ales la abnegația omului numit detectiv, la caracterul său integru, la viața lui pusă în slujba binelui. Și asta e chiar foarte frumos. În treacăt fie spus, nu cunosc să existe o școală tehnică sau profesională de detectivi... Această îndeletnicire grea, de mare răspundere revine unor absolvenți ai facultății de științe juridice. Așadar, studiu perseverent, cultură temeinică, personalitate multilateral dezvoltată. Desigur, s-ar putea ca fetița cea cutezătoare să-și schimbe cu timpul planurile. Dar asta nu înseamnă că va renunța la cutezanță! Ce altceva este un inventator sau un specialist din cutare ramură de activitate dacă nu un strălucit detectiv, pilot de încercare și timonier curajos în meseria lui?

Ovidiu Zotta

De la comuniști învățăm ***
CUTEZANȚA

UN NUME, UN COMUNIST

Un vechi proverb românesc spune că omul sfințește locul. Eu cunoșteam și omul și locul despre care am să vă spun cîteva vorbe. Cînd am fost pentru întîia oară la Casa de cultură din Curtea de Argeș, era un fel de hangar lung și înalt, fără echilibru și fără nici o frumusețe, în care intrai ca într-o cutie.

Acum cinci ani, s-a oprit acolo un profesor, Gheorghe Tița. Îi plăcea munca, era om gospodar, a primit postul de director al Casei de cultură. Gîndurile sale și vorbele îi zburau totdeauna departe. El a izbutit să facă în cinci ani, dintr-un hangar, un adevărat palat de cultură. Zeci de cercuri au luat ființă; animația a pătruns peste tot. Un parc plin de trandafiri a înconjurat Casa de cultură, mai apoi, cu timpul, oamenii au fost tot mai des prietenii locului. Au luat ființă o echipă de teatru pentru adulți și o echipă de teatru de păpuși, formată din elevi; expoziții pe teme diverse au prins ființă; s-au făcut turnee în județ etc. Și pretudindeni, la orice oră, un om era prezent printre elevi, printre tineri și vîrstnici: directorul Gheorghe Tița.

Între timp, Casa de cultură a fost dotată cu o sală modernă de teatru cu 500 de fotolii, pentru găzduirea formațiilor artistice din județ sau a celor care veneau în turneu. Nopți și zile l-am văzut cu ochii mei pe comunistul Gheorghe Tița muncind alături de ingineri, zidari, veghind ca totul să fie făcut cum se cuvine. Cu zîmbetul pe buze, profesorul a insuflat ritmul schimbărilor și astfel, Casa de cultură din Curtea de Argeș a devenit un adevărat lăcaș de cultură și civilizație.

Un club a luat, de asemenea, ființă, iar în ultimul timp s-a amenajat pentru tineret o terasă de dansuri. Poate veți spune că e puțin ceea ce a realizat acest om, poate nu; cert este că-mi veți da crezare spunînd că l-am văzut în atîtea și atîtea zile și nopți lucrînd și făcînd planuri de înfrumusețare a Casei de cultură din Curtea de Argeș.

Comunistul Gheorghe Tița și-a văzut planurile aproape duse la capăt. Acum, el plănuiește să construiască o fațadă care va fi lucrată din marmură de Albești, sculptată în stil românesc.

Un nume, un comunist, un om adevărat.

DUMITRU M. ION

Bun venit, Olguța!

Deunăzi, urmărit de o mulțime de curioși, evoluam la bordul cartului «Cutezătorii» pe aleile din incinta Casei Scînteii. Este vorba de cartul care va fi oferit ca premiu la «Salonul automobilistic» și căruia profesorul îi face rodajul.

— Cum se prezintă «bolidul», profesore? răsună o voce amuzată.

— A, Dim Dunăreanu? am rîs eu. Te încredințez că pilotarea unui cart este la fel de plăcută ca a unei mașini de curse. Mergem sus?

Cîteva minute mai tîrziu eram la etajul 9, unde se găsesc birourile redacției «Cutezătorii». Schimbînd saluturi prietenești cu ceilalți redactori, ne îndreptăm spre biroul corespondenților speciali. Aici, surpriză: o tînără de vreo 16 ani bătea de zor la mașina mea de scris.

— Vă rog să mă iertați, profesore Parbriz! spuse ea vioaie. Pînă voi primi și eu mașina...

— Nu face nimic, cu cine avem plăcerea?

— Mă numesc Olguța.

Sînt noua corespondentă specială. Voi scrie la pagina a treia. Specialitatea mea: foiletoane, însemnări și reportaje din școli! Chiar acum am terminat primul meu articol; va apărea în numărul viitor. Vreți să aruncați o privire?

...Cîteva minute mai tîrziu, biroul corespondenților speciali răsuna de aplauze:

— Bravo, Olguța!

— Hazliu!

— Spiritual!

— Plin de adevăr!

...Copii, citiți și voi, în numărul viitor, primul articol semnat de Olguța!

Prof. PARBRIZ

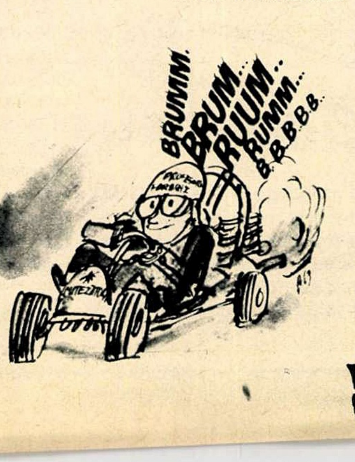
BRUMM.
BRUM...
RUUM...
RUMM...
B.B.B.B.B.

ION PILLAT

1891 — 1945

În vie

Tot mai miroase via a tămîios și coarnă,
Mustos a piersici coapte și crud a foi de nuc...
Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc;
Ce vrea cu mine toamna pe dealuri de mă-ntoarnă?

Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod,
Și soarele de aur dă-n pîrg ca o gutuie.
Acum — omidă neagră — spre poama lui se suie,
Tîrîș, un tren de marfă pe-al Argeșului pod.

Cu galben și cu roșu își coase codrul ia.
Prin foi lumina zboară cu viespi de chihlimbar.
O ghionoaie toacă într-un agud, și rar,
Ca un ecou al toamnei, răspunde tocălia...

S-a dus! Și iarăși sună... și tace. Dar aud
— Ecou ce adormise și-a tresărit deodată —
în inimă cum prinde o toacă-ncet să bată,
Lovind în amintire ca pasărea-n agud!

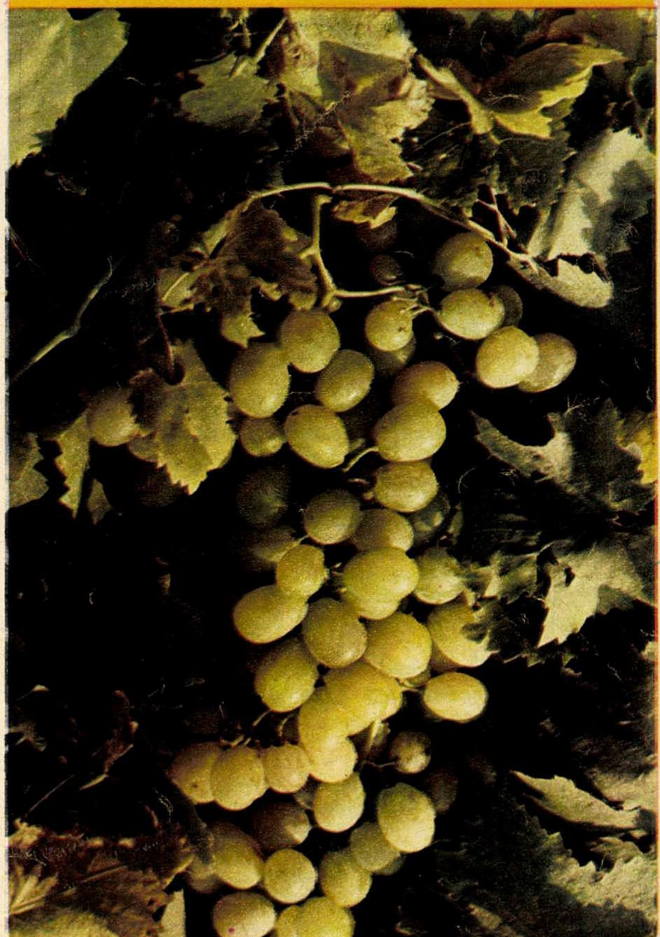

CEL MAI FRUMOS SOARE

SĂRBĂTOARE ÎN CLASA A III-A

Cu puțin timp în urmă, cîțiva școlari din clasa a III-a A, de la Școala generală nr. 17, din București, au trăit emoționantul eveniment al primirii cravatei roșii.

Prezent la această adunare, fotoreporterul nostru, Gr. Prepeliță, vă prezintă cîteva momente.

Pionierii își spun cuvîntul. Votează primirea fiecărui școlar în organizație.

...Cinstea de-a purta cravata
N-o are nimenea de-a gata!...

Așa spun versurile dedicate de pionierii mai mari noilor purtători ai cravatei roșii.

Obrajilor colorați de căldura momentului li se alătură roșul strălucitor al cravatelor. Sînt clipe care nu se uită niciodată. Ziua cu cel mai frumos soare!

Rostesc legămîntul! «Voi învăța și voi munci pentru a deveni fiu de nădejde al patriei mele — Republica Socialistă România...» *Cuvinte pe care fiecare dintre ei se simte chemat să le înfăptuiască, spre mîndria patriei socialiste.*

Moment solemn. Fostul președinte de detașament, azi utecist, predă celui mai tînăr detașament, drapelul.

Tot înainte! *Răsună primul salut pionieresc. Moment unic, de neuitat. Ei, care în urmă cu cîteva minute erau școlari obișnuiți, pășesc acum alături de cei mai tineri cutezători ai patriei — pionierii.*

Ghiozdanul, țintă necunoscută?

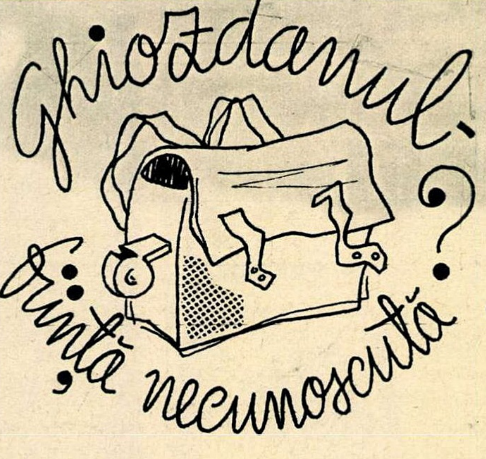

Și-l cunoaște (și recunoaște) fiecare, vorba ceea, ca pe propriul buzunar. De fapt, în ciuda aparențelor, nimic mai străin de buzunar decît un ghiozdan.

Și totuși, după ani de observare, o bănuială teribilă mi-a încolțit în minte. Poate că toate ghiozdanele, mi-am zis, au un defect de fabricație. Prea sînt pasive, prea sînt niște cărăuși tăcuți, prea nu le auzi părerea nici la bine nici la rău. Se lasă purtate, tîrîte, uitate, cu o cumințenie vecină cu prostia.

— Ar fi greu, am întrebat pe un specialist în marochinărie, să modificați STAS-ul ghiozdanelor?

Omul m-a privit cruciș, apoi după ce a înțeles esența problemei, mi-a cerut un răgaz de gîndire, făgăduindu-mi să-i mobilizeze pe toți specialiștii și tehnicienii săi. N-am să ascund că mă pregăteam intens pentru participarea la adunare. Aveam următoarele propuneri: a) ghiozdanele să fie impregnate cu un fel de pigmenți divers colorați. În toate cazurile cînd un școlar nu și-a făcut de loc sau temeinic temele, ghiozdanele să-și schimbe instantaneu culoarea în clipa cînd urmează să fie instalate în spinare. Mă gîndisem — după modelul regulilor de circulație — ca semnalul «Atențiune, chiulangiu!» să fie marcat prin culoarea *galben*. Semnul «așa și așa», «să se găsească!» etc. adică tot ceea ce înseamnă expedierea fără răspundere a temelor să fie cedat *pepitului*, ș.a.m.d. b) Să se atașeze la cheutoarea ghiozdanelor (sau în loc de) cîte o fluierice, care în cazul temelor efectuate de mîntuială, să șuiere cu o presiune variabilă, întocmai ca niște locomotive, exact cînd dorești să ți le închizi. c) Imaginasem, în prelungirea curelelor, o frînă care să se proțăpească automat în pămînt, oprind pe orice școlar în poarta casei, ori de cîte ori ar fi ispitit să plece spre școală cu temele nefăcute.

O, dar cîte alte sisteme de perfecționare a ghiozdanelor nu concepusem! Și pentru prezența înlăuntrul lor a unor lucruri străine și pentru absența altora absolut necesare și pentru transformarea lor în magazine alimentare și pentru alte împrejurări.

Dar conferința nu s-a mai ținut! Nici un școlar nu și-a manifestat dorința de a participa la ea. Se spune chiar că au făcut un protest scris împotriva acestui proiect. Nu știu, nu l-am văzut. Dar chiar dacă așa stau lucrurile, ceva tot trebuie făcut...

— Poate temele, îmi șoptește fetița mea.

Subscriu, fără să stau pe gînduri.

MIRCEA SÎNTIMBREANU

În jurul unei definiții

Îl întreb pe maestrul I. Popescu Gopo:

— Ce credeți; dacă ar fi să dăm o definiție micului cineamator, ar merge: «un copil care face filme»?

— Da și nu prea. Mai mult «nu prea».

— Cum adică?

— Decît să-ți explic, îți dau un sfat, mergi pentru cîtva timp la Reșița și cunoaște-i pe membrii cineclubului pionieresc din localitate (n.n. cineclub multipremiat: premiul special la Festivalul cinecluburilor pionierești de la Sibiu și tot premiul special la Festivalul național al cineamatorilor, București). Du-te, vezi, auzi și ai să înțelegi totul și mai bine.

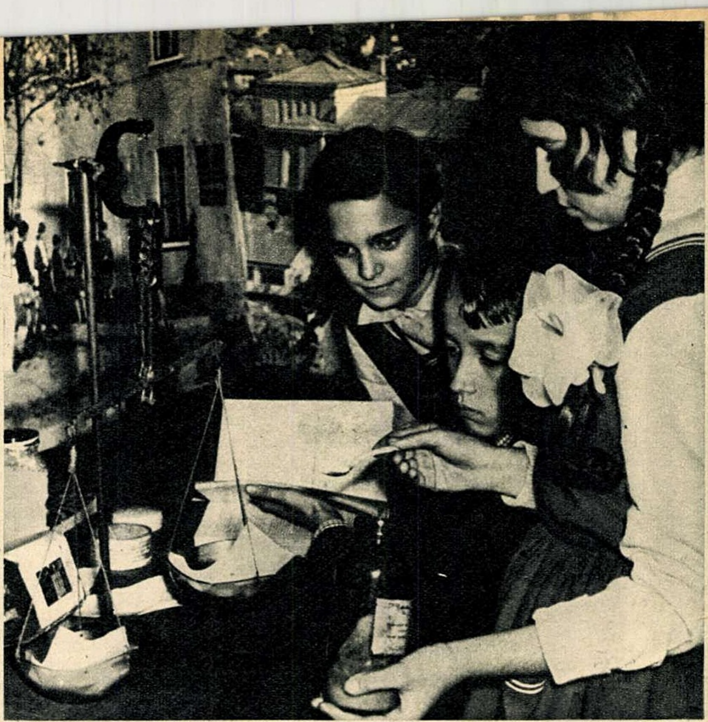

Secvențe de... farmacie. Și totuși, sînt cineamatori. Cine a citit reportajul, știe de ce

La masa de montaj.

Ceea ce am și făcut. M-am dus, am văzut, am auzit și am înțeles că...

Dar mai întîi «să vedem»... ce am văzut. Îmi închipui că acei dintre voi care n-ați văzut un cineclub, vi-l închipuiți ca pe-o sală fastuoasă, unde toți membrii cineclubului, dar absolut toți — înarmați cu aparatură stranie și abundentă stau aliniați sau nu, dimpotrivă, în cele mai bizare și complicate poziții, filmînd: adică, țăcănind aparatele, agitîndu-se: pelicula învolburîndu-se prin aer precum dantelele de revelion.

La cineclubul reșițean am văzut însă, trei băieți făcînd o treabă de chimiști: printre borcănele, eprubete și cîntare. Cînd m-am apropiat să citesc etichetele de pe borcănașe, m-am gîndit ce puțini «microbiști» ai filmului știu de ce claritatea unui film e așa cum e, luminile și umbrele așa cum sînt și culorile «de unde devin».

...Am văzut un grup de fete lucrînd la niște mese pe care șerpi de peliculă așteptau să treacă prin montaj, o operație de croitorie delicată pe care dacă ar face-o cum «fac» unii la lucru manual ar ieși pe ecran ceva nemaivăzut și... de nevăzut!

...Am văzut, apoi, o rachetă (da, o rachetă!) cu inscripția «Vega 69», niște bărcuțe colorate de plastic, niște costume ciudate, în mare parte din celofan și niște bocanci hazlii, replică glumeață a celebrilor bocanci lunari ai lui Armstrong și Aldrin. Era recuzita filmului «Cosmonauții» — produse «unice», concepute și lucrate de grupuri specializate ale cineclubului.

Doi... nepămînteni! Serios! Nu vă uitați că baschetii lor seamănă cu ai voștri... Nici savanții nu-și explică asemănarea asta...

Apoi, aici, am auzit că pentru a filma lansarea unei rachete s-a format un grup de pirotehnicieni, meșteri în pocnitori, explozii și fumăraie;

că pentru a filma pe olarii din Biniș (filmul «E pur si muove») cineaștii au trecut toți pe la comanda roții olarului;

că Adriana Mărășescu, dacă ar avea ea singură cîte soluții, peliculă și aparate ar vrea, ar face filme științifico-fantastice;

că Otto Schmidt, în aceleași condiții, ar filma scene din viața pisicilor (le crede mai telegenice decît căteii), că Liuba Grațian ar face documentare cu peșteri, că Sorina Madar ar face filme «cu actori» (cineclubul are și așa ceva);

apoi că Elisabeta Kirch, de cînd e operatoare, a înțeles mai bine filmările spectaculoase din «Agonie și extaz», iar Carmen Marișescu e de părere că strada e plină de oameni și întîmplări... cinematografice (deformație «profesională»).

Și în fine, după ce am văzut și auzit, am înțeles că chimiștii de aici nu sînt simpli chimiști. Costumierii nu sînt croitori, iar pirotehnicienii nu sînt niște glumeți ce se joacă cu focul, ci fac totul cu gînduri de cineaști, adică cu gîndul la «cum o să arate pe ecran».

Am înțeles că dacă cercul de pictură își recrutează ușor membrii (știi sau nu să desenezi); într-un cineclub poate veni **oricine**, dar că rămîne numai cine nu-și închipuie că aici te joci cu aparatele, prăpădești peliculă după poftă și aștepți să vină impresarii să te facă vedetă de cinema.

Și iată că, în cele din urmă, am înțeles că definiția micului cineamator, care ar suna «un copil care face filme», nu spune prea multe, iar dacă spune ceva, o face confuz.

POATE MAI CORECT AR FI: CARE ÎNVAȚĂ SĂ FACĂ ȘI SĂ VADĂ FILME.

E atîta drum pînă să faci, în sfîrșit, pînza... să se miște!

T. RĂCEANU

CINCI MINUTE CU CONSTANTIN CHIRIȚĂ

Zilele trecute, librăria «Mihail Sadoveanu» din Capitală a cunoscut o afluență neobișnuită. Standurile ei au fost realmente luate cu asalt. În mijlocul unui grup de fete și băieți, l-am recunoscut pe autorul «Cireșarilor», pe Constantin Chiriță. Evenimentul care-l adusese în mijlocul tinerilor săi prieteni și care, de altfel, cauzase și afluența în librărie era apariția «Trilogiei în alb». Autorul oferă spre urmărire și dezlegare, pe parcursul a trei volume, enigmele doctorului Alexandru Tudor. Titlurile volumelor: «Trandafirul alb», «Pescărușul alb», «Îngerul alb». Cum era și firesc, autorul «Cireșarilor»

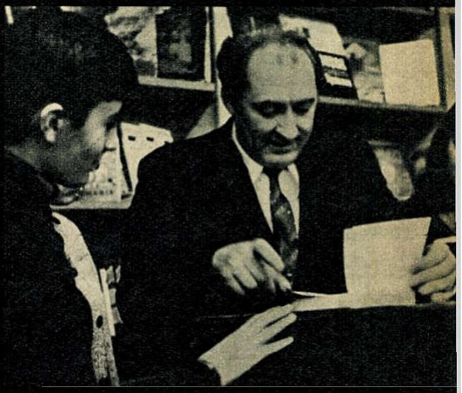

dădea dedicații și autografe pe volumele nou apărute și nu ne-a fost prea ușor să-l solicităm:

— Vă rugăm un interviu de cinci minute pentru «Cutezătorii». Cumva, «trilogia» are vreo legătură cu ciclul «Cireșarilor?»

— Nu, nici una. De data aceasta cititorii se vor afla pe cu totul alt tărîm al aventurii.

— Deci... i-ați părăsit pe cireșari?

— Nu fac deocamdată nici o mărturisire.

— Cititorii noștri vor, totuși, să știe.

— Voi răspunde mai tîrziu.

— De ce atîta alb în volumele dv.? Trandafirul alb, Pescărușul alb, Îngerul alb...

— Albul este obsesia mea. Semnifică pentru mine puritatea, candoarea, frumusețea.

— Fiindcă n-au trecut încă cinci minute vă rugăm un autograf și pentru «Cutezătorii»

— Cu cea mai mare plăcere...

«CUTEZĂTORILOR, ADICĂ ȘI CIREȘARILOR MEI DRAGI, CÎTEVA CUVINTE, DAR MAI ALES INIMA MEA ȘI FĂGĂDUIALA CĂ LE VOI SCRIE PRIN REVISTA LOR».

Constantin Chiriță

Interviu luat de
B. CARAGIALE

GHEORGHE ASACHI ŞI EPOCA SA

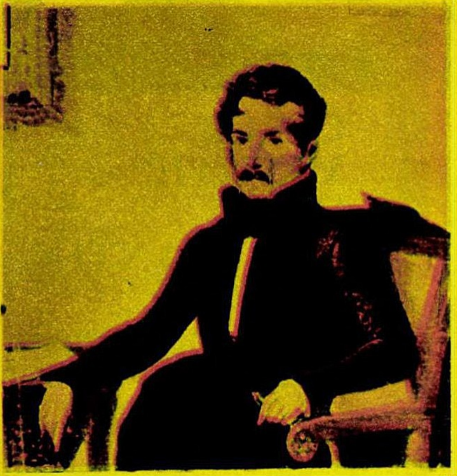
1

Gheorghe Asachi (1788—1869) strălucit cărturar, a fost un mare animator al culturii româneşti din epoca în care a trăit. Adică, în acea frămîntată primă jumătate a veacului al XIX-lea, cînd s-a şlefuit piatra scumpă a «naţiei române». Atunci, dezvoltarea economică prinsese şi la noi a păşi mai ferm. Se crea «o clasă de mijloc», o burghezie mai puternică, mai cultă, mai dornică de libertate şi de ambiţia de a conduce ţara. Atunci, sfîrşeau domniile fanariote şi reveneau cele pămîntene, în urma luptei revoluţionare a lui Tudor Vladimirescu. Se iniţia şi la noi o mişcare a carbonarilor — «cărmanii» lui Ioniţă Tăutu. Se dădea regulamentul organic şi se desfăşura domnia lui Mihai Sturza. Se duceau tinerii boieri sau boiernaşi — de pildă Kogălniceanu, Alecsandri — la studii în apus. Mulţi se întorceau cu bună învăţătură şi, mai ales, cu idei noi, liberale. Toţi contribuiau la înflăcărarea conştiinţei naţionale şi revoluţionare, prin cultură, învăţămînt, ştiinţă şi artă românească. Independenţa şi unitatea poporului român se înscriau ca ideile cardinale ale vremii şi litera lor de lumină pătrundea adînc, în toate cugetele.

Asachi se rînduieşte cu cinste printre deschizătorii de drumuri din acea vreme, fiind unul dintre întemeietorii Academiei Mihăilene şi al primei gazete româneşti din Moldova «Albina românească», perechea «Curierului românesc» scos de Eliade Rădulescu, în Ţara Românească.

A avut şi a întreţinut strînse legături cu toate provinciile româneşti, şi îndeosebi cu Transilvania, unde i-au locuit o vreme părinţii. A călătorit şi a studiat în Italia, de care s-a îndrăgostit ca de propria-i patrie. Aici, a cunoscut o artă şi o literatură clasică şi romantică deosebit de valoroasă. I-a studiat pe Petrarca şi pe Alfieri. A luat lecţii de artă poetică, de desen şi pictură, în care avea mare talent, cum o dovedesc numeroasele lucrări plastice rămase de la dînsul. La plecarea din Roma a scris, în limba italiană, o emoţionantă elegie de adio.

În ţară, o dată cu toţi din generaţia sa, s-a lansat într-o intensă activitate de culturalizare, întemeind instituţii artistice, scriind şi desenînd. Atunci cînd se organizau primele spectacole în limba română, Asachi prelucra sau scria piese de teatru şi traducea librete de operă.

Nu era străin nici de activitatea economică; înfiinţează, în 1841, o fabrică de hîrtie, la Piatra Neamţ.

Cultura şi arta românească îi datorează multe lui G. Asachi. El se număra printre cei dintîi deşţelenitori ai literelor române. Şi chiar dacă stilul lui e adesea greoi şi învechit, totuşi, în istoria literaturii noastre, figurează ca un multiplu iniţiator. Marele nostru critic George Călinescu îl apreciază ca pe «o figură literară stranie şi nu îndeajuns de bine înţeleasă pînă azi».

E întîiul sonetist român. E dintre primii care, în ciuda stîngăciilor, realizează o poezie rafinată, cu reflexe de interiorizare:

Cît ţi-s dator, o stea mult priincioasă
Că-n primăvara a vieţii mele
Tu m-ai ferit de strîmbe căi şi rele,
Şi m-ai condus pe calea virtuoasă.

Versifică balade şi legende, culese din popor, ca şi Alecsandri. Urmărea să înjghebe din ele o mitologie literară română, aşa cum au toate culturile clasice. Cea mai de seamă se referă la Ceahlău şi la Dochia, fiica lui Decebal, pietrificată în vîrful muntelui, lîngă oile sale.

Scrie şi fabule, dintre care una, cel puţin, s-a învăţat multă vreme în şcoală — Broasca şi boul: *«Broasca mică cît un ou/ A văzut păscînd un bou».*

Poate azi, povestirile şi nuvelele lui istorice sînt greu de citit. Totuşi, să ţinem seama că este dintre cei dintîi care au făcut din Dragoş Vodă, din Bogdan Voievod, din Petru Rareş eroi literari şi, prin aceasta, a întreţinut interesul pentru istoria poporului român, pentru figurile lui legendare şi eroice. Preluînd episoade din istorie, prelucrîndu-le cu harul ce-l înzestra, a hrănit dragostea de patrie şi entuziasmul în lupta pentru libertate.

DUMITRU ALMAŞ

Plutaşii de pe Bistriţa — pictură de Al. Asachi.

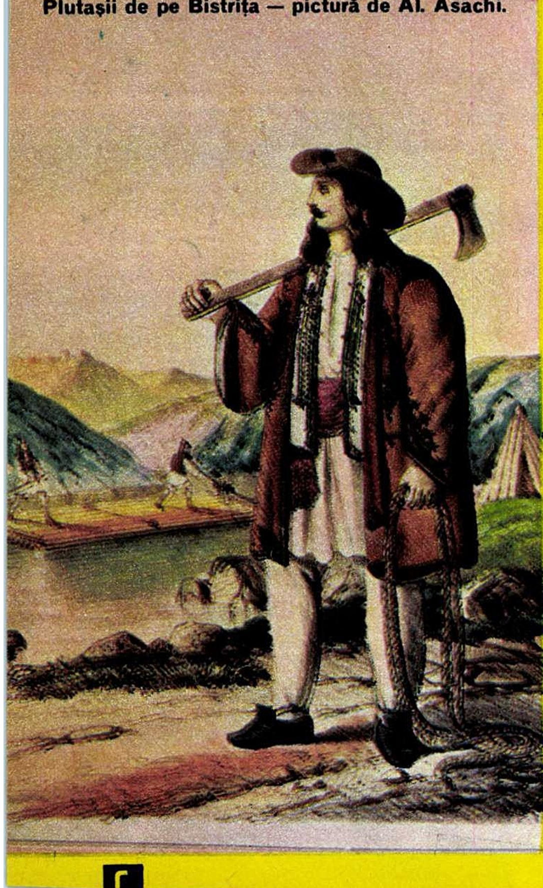

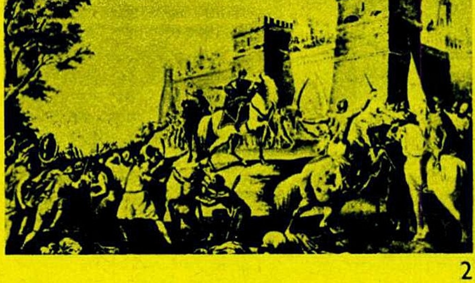
2

- Gheorghe Asachi a urmat în tinereţe cursurile unor înalte şcoli şi universităţi. Astfel, în anul 1804, dobîndeşte titlul de doctor în filozofie, la Universitatea din Polonia şi tot acolo capătă diploma de inginer şi arhitect.
- În iulie 1805, strălucitul cărturar urmează, la Viena, studii de astronomie, matematică şi pictură.
- În aprilie 1808, el pleacă la Roma să studieze, aşa cum mărturiseşte, «România chiar la uricul ei». Primul lui drum, o dată ajuns la Roma, a fost la Columna lui Traian.
- Iată cîteva date memorabile în dezvoltarea culturii româneşti, legate de numele lui Asachi. În 1812, la propunerea domnitorului de atunci, Scarlat Calimachi, a înfiinţat o clasă de inginerie şi hotărnicie, în limba română, pe lîngă Şcoala domnească de limba greacă de la Iaşi. În 1814, Asachi ţine primul curs de matematică teoretică şi aplicaţie practică, de geodezie şi arhitectură, în limba română. Tot atunci, se întocmesc şi manualele trebuitoare acestor cursuri. În 1820, reorganizează Seminarul lui Veniamin Costachi, mitropolit şi cărturar ieşean, unde-i aduce ca profesori pe ardelenii Vasile Pop, Ion Costea, Vasile Bob Fabian şi Ion Manfi.
- În 1829, ia parte însemnată la înfiinţarea Şcolii de la Trei Ierarhi.
- La 1836, la Iaşi ia fiinţă Conservatorul filarmonic dramatic, organizat de Asachi. Programul prevedea învăţarea muzicii vocale şi a declamaţiei în limba patriei. Doi ani mai tîrziu, el traduce pentru punerea în scenă libretul «Norma», de Bellini.
- Numele lui Gheorghe Asachi se leagă şi de începuturile picturii moderne româneşti. Deşi n-a fost un foarte mare pictor, el a avut serioase cunoştinţe de desen, s-a iniţiat în ştiinţa coloritului şi a clarobscurului, a învăţat tehnica picturii de şevalet, istoria artelor şi ştiinţa desenului.
- În anul 1829, el înfiinţează Institutul tipolitografic «Albina» de la Iaşi. Aici se va multiplica un număr de litografii cu teme istorice, aparţinînd lui Gh. Asachi însoţite de ample comentarii. Prima lui gravură datează din 1833 şi este intitulată «Mama lui Ştefan cel Mare împiedică pe fiul său de a intra în cetatea Neamţului» (foto 2). Un an mai tîrziu, el predă institutului «Albina», spre multiplicare, o a doua gravură. Prin textul însoţitor el îndeamnă ca aceasta să fie o podoabă «a apartamentului fiecărui moldovan, carele poartă în inimă frumoase istorice suveniruri a patriei».
- De cîte ori punea temelie unei şcoli, Gheorghe Asachi îi adăuga o clasă de desen.
- Datorită stăruinţelor lui Asachi, la 16 iunie 1835, în casele lui Petrache Cazimir, reparate şi special amenajate, se inaugurează Academia Mihăileană. Printre celelalte cursuri, Asachi prevede o secţie specială «de frumoase meşteşuguri, desen, de arhitectură şi geometrie, desen de figuri şi zugrăvitură istorică».
- Giovanni Schiavoni este un pictor italian, sosit în ţară în 1837 care a predat în învăţămîntul nostru artistic. El este acela care va face un portret al lui Gheorghe Asachi (foto 1). Printre elevii săi se numără Gheorghe Lemeni, Gheorghe Panaiteanu Baldazare şi Alexandru Asachi, fiul lui Gheorghe Asachi.
- La cabinetul de stampe al Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, se află un număr însemnat de studii şi de desene aparţinînd lui Gheorghe Asachi. De asemenea, la Muzeul de artă din Iaşi se găsesc portrete, compoziţii ale lui Gheorghe Asachi.

În cartea lui V. Firoiu «Din nou acasă — convorbiri cu Henri Coandă», tipărită anul acesta de «Editura Tineretului», marele nostru savant își deapănă amintirile...

- Deși, încă din anii fragezi ai copilăriei, Coandă se arătă însetat de învățătură, căreia îi hărăzește cea mai mare parte din timpul său, el va găsi răgazul de a visa, de a cînta la violoncel sau de a juca rugbi.

Violoncelul este o veche pasiune: în anii studenției cînta cu multă pricepere și simț artistic, astfel încît o dată a înlocuit cu succes, în orchestra imperială de la Berlin, pe unul din violonceliști, prieten al său, care se îmbolnăvise pe neașteptate...

- Student strălucit al Politehnicii din Charlottenburg (Germania) — una din cele mai prestigioase școli tehnice superioare din Europa apuseană a acelui timp — Henri Coandă va cuceri titlul de doctor în științe tehnice, cu un an înaintea seriei sale, datorită capacității lui de a asimila temeinic și cu rapiditate temele de studiu, complexul program de învățămînt.

- Împlinea 21 de ani, cînd izbutește să impună atenției unor constructori prima sa invenție brevetată: un aparat ingenios cu bile și rotițe, destinat să asigure transporturile corpurilor grele în cuprinsul marilor hale uzinale. Este primul brevet din seria celor mai bine de 160 de invenții care au înscris un capitol dens și bogat în istoria științei și tehnicii mondiale!

- În urmă cu șase decenii, pe cînd avea doar 24 de ani, Henri Coandă se impune atenției lumii contemporane printr-o prodigioasă realizare: el construiește *primul avion reactor din istoria aviației* — «Coandă 1910».

În anul cînd a inventat avionul cu reacție (1910)

Principiul de zbor inedit, ce revoluționează tehnica vremii, îl va face pe marele constructor francez Eiffel să spună: «Băiete, te-ai născut cu treizeci de ani, dacă nu chiar cu cincizeci de ani prea devreme»...

- În anii tinereții, într-o vacanță, Henri Coandă pornește într-o lungă călătorie în cursul căreia va parcurge mii de kilometri prin marile spații ale Asiei. Alăturîndu-se unei caravane de cămile care pornește din Haiffa, Coandă, mergînd spre Soare-Răsare, străbate întinderile calcinate ale pustiului Gobi și ajunge pînă la Pekin. Această expediție a constituit o aspră dar utilă școală a voinței, perseverenței și curajului, un minunat prilej de a-și apropia orizonturi necunoscute, de a cunoaște oameni și locuri interesante.

- Geniul său inventiv atrage atenția unui mare savant englez, fizicianul Norman Thompson.

Acesta, apreciind marele interes pe care-l prezintă problemele studiate de tînărul inginer român, îi înlesnește să lucreze într-un laborator, excelent utilat, instalat într-un cartier mărginaș din Paris, izolat de agitația imensei metropole. Aici, în micul laborator parizian, Henri Coandă își va desăvîrși cercetările inițiate într-un domeniu inedit al mecanicii fluidelor, cercetări ce s-au cristalizat în descoperirea și definirea unui fenomen pînă atunci necunoscut — «efectul Coandă»; această descoperire va deschide largi perspective cercetărilor teoretice și aplicațiilor practice în domeniul mecanicii fluidelor.

DE VORBĂ CU HENRI COANDĂ

Cu frații și surorile sale (Henri este al doilea între băieți).

În mijlocul prietenilor și cunoscuților.

Savantul român cu soția sa.

Strălucit pionier al aviației cu reacție, care își găsește sub ochii noștri cea mai spectaculoasă dezvoltare în domeniul — pînă mai ieri fantastic — al cuceririi spațiului, savantul român Henri Coandă se numără, la ora actuală, printre personalitățile marcante ale științei și tehnicii mondiale. Activitatea sa dăinuie din acea epocă de începuturi a aviației, cînd mulți cutezători români au adus o contribuție însemnată la patrimoniul universal al științei.

Prodigioasa sa activitate de om de știință și inventator — își trage rădăcinile încă din anii copilăriei. Iată de ce, discuția noastră cu Henri Coandă, unui dintre cei mai reputați savanți ai secolului nostru, binevoind să dea un interviu revistei noastre, a început cu «amintiri din copilărie».

— V-a pasionat dintru început matematica?

— Mărturisesc că nu; dimpotrivă, în primele clase ale liceului — învățam pe atunci la «Sf. Sava» în București — aritmetica, geometria nu mă atrăgeau. Și nici fizica. În catalog, la aceste materii, profesorii n-au înscris vreo dată o notă mai mare de 6... Îngrijorat de această situație, tatăl meu, care în acea vreme era profesor de matematică la Școala superioară de Poduri și Șosele, a hotărît să mă înscrie la Liceul militar din Iași, școală severă unde preda matematica locotenentul Papană, tatăl cunoscutului aviator ce a dus departe, în lume, faima aripilor românești. Profesorul Papană, vădind o pricepere pedagogică deosebită, m-a făcut să îndrăgesc matematica. Lecțiile lui, vii, interesante, constituiau o adevărată desfătare pentru mine. Matematica — știință ce pînă atunci o socoteam rigidă, uscată — m-a cucerit și, studiind cu sîrguință, am izbutit să-i deslușesc mecanismele intime, logica ei. Temeiurile matematicii, ale algebrei și geometriei mi le-a statornicit în minte acest profesor minunat care m-a învățat să privesc în spațiu, care m-a deprins să văd înlănțuirea logică a fenomenelor, care m-a învățat să gîndesc, să lucrez...

În acei ani, împreună cu colegii mei de atunci, frații Capșa și Gheorghe Dinescu, ne-am abonat la o revistă franceză — Revue de Mathematique de Paris **— și am început să dezlegăm probleme ce depășeau cu mult nivelul cunoștințelor noastre. Mai mult chiar: am participat la un concurs de matematică inițiat de revista franceză, și — spre surpriza tatălui meu — am cîștigat premiul I.**

Profesorul Riegler, un excelent fizician, mi-a îndrumat primii pași pe calea studiului acelor minunate probleme legate de tehnica mișcării și tot în acei ani foarte tineri am început să mă interesez îndeaproape de aviație, aflată în primii ei ani de afirmare.

— În mai bine de șase decenii ați adus idei înnoitoare în cele mai variate domenii ale științei și tehnicii, realizînd peste 160 de invenții. Multe dintre ele au fost aplicate cu succes și în România. Pe care dintre acestea le socotiți că au deschis cele mai interesante perspective?

— Socot că dispozitivul de detectare a zăcămintelor petroiifere a fost de foarte mare folos. Încă din anul 1926 am prospectat cu acest dispozitiv regiunea Băicoi unde pînă în acel timp țițeiul din zona dacianului nu se exploata decît cu pompele. Am izbutit să detectez anticlinalul de adîncime situat în formațiunea geologică meotică. S-au săpat sonde în acest strat profund, care a adus la suprafață mari cantități de țiței. Totodată, cercetările geofizice pe care le-am efectuat în Moldova și Oltenia au relevat existența unor bogate zăcăminte de petrol, concluzie ce a fost confirmată practic, douăzeci și cinci ani mai tîrziu.

— Una dintre ultimele dumneavoastră invenții, «epoleții zburători», a stîrnit un deosebit interes în întreaga lume.

— Într-adevăr, acest dispozitiv simplu, capabil să propulseze în spațiul atmosferic un om, deschide o perspectivă inedită. Dar aș dori să spun un lucru mai puțin cunoscut. Valorificînd principiul pe baza căruia am conceput «epoleții zburători», tehnicienii americani au înzestrat trenul spațial al lui «Apollo 11» cu un dispozitiv care a asigurat frînarea modulului în momentul aselenizării. Același dispozitiv va fi folosit și de «Apollo 12»...

...Timpul trece repede. Încheiem scurtul dialog care ne-a îngăduit să pătrundem cîteva clipe în universul creator al celebrului om de știință.

El se desparte de noi trimițînd un cald salut tinerilor cutezători.

Henri Coandă

Cutezătorilor

Convorbire realizată de A. LECCA

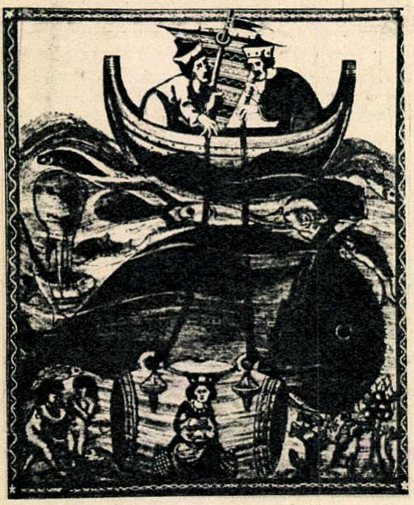

Clopotul lui Alexandru cel Mare.

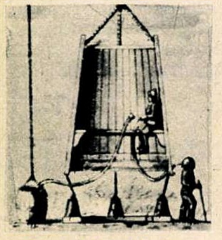

Clopotul lui Halley.

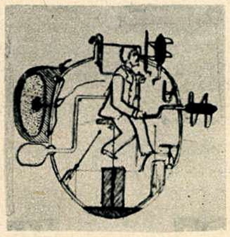

Broasca țestoasă.

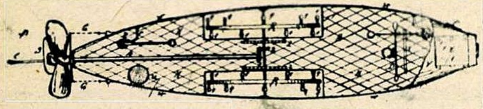

Secțiune prin submarinul lui Bauer.

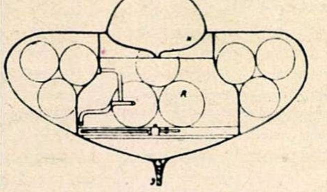

Secțiune prin submarinul «Plongeur».

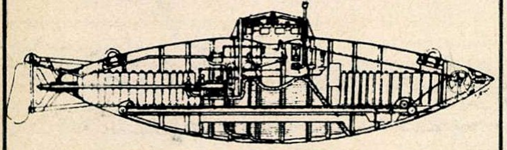

Submersibilul lui Djevețki.

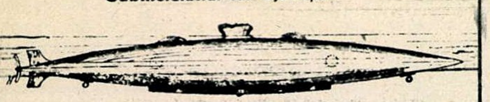

«Le Gymnote» — peștele torpilă.

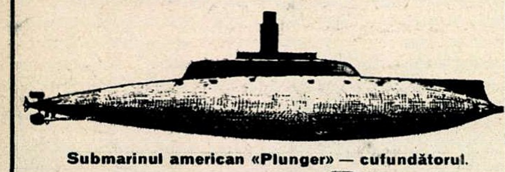

Submarinul american «Plunger» — cufundătorul.

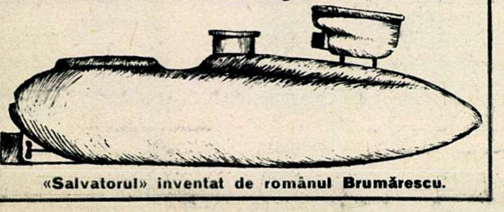

«Salvatorul» inventat de românul Brumărescu.

Din cele mai vechi timpuri, marea a constituit pentru om o taină care ascunde cele mai uimitoare minuni din lumea animalelor. Dorința omului de a cunoaște această lume misterioasă s-a născut cu mult înaintea erei noastre.

Se pare că primii oameni care au inventat țeava pentru scufundare numită «trompa artificială» au fost indienii. Ei au văzut cum, la traversarea rîurilor adînci, elefantul se scufundă complet, pînă ajunge cu picioarele pe fundul apei, ținînd deasupra trompa prin care respiră.

● Trompele artificiale au jucat un rol important în luptele navale din acele vremuri. Înarmați cu aceste trompe, scufundătorii aveau în război rolul de cercetași și agenți de legătură. La asediul orașului Siracuza, din Sicilia, grecii au trimis un detașament de scufundători înarmați cu cîrlige pentru a scoate barajul de stîlpi, care împiedicau vasele ateniene să intre în portul asediat. Locuitorii orașului Pisa au fost aprovizionați în timpul asediului armatelor ateniene de către scufundători. Aceștia aduceau pe sub apă — în cetate — saci din piele de capră umpluți cu cereale și miere.

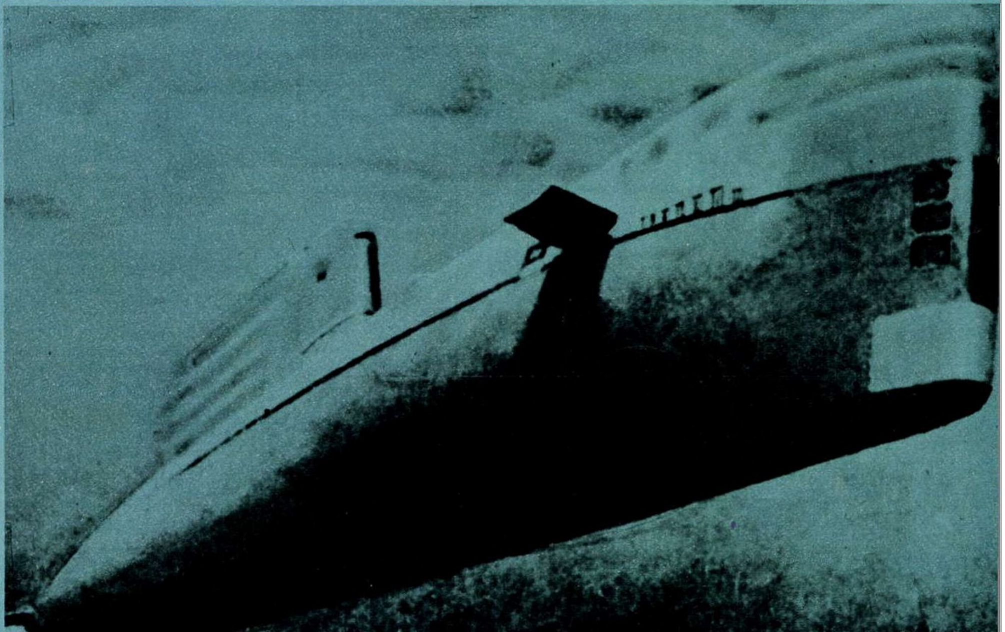

● Respirația omului devine mai ușoară în apă, atunci cînd presiunea aerului, cu care este alimentat scufundătorul, se echilibrează cu presiunea apei. Cu mult înainte de era noastră, oamenii au constatat că dacă se scufundă un clopot în apă, aerul este împins de apă în clopot pînă ce se atinge o presiune egală cu a apei. Bineînțeles, acest principiu era departe de a fi înțeles chiar de cele mai luminate minți din acele timpuri. Filozoful grec Aristotel povestește cum în anul 332 î.e.n. Alexandru cel Mare s-a scufundat pînă la 3 m adîncime cu un asemenea clopot Biblioteca din Burgogne (Franța) posedă un prețios manuscris din secolul al XIII-lea ce conține o gravură care-l înfățișează pe Alexandru cel Mare în clopotul de scufundare.

● Secole de-a rîndul, oamenii au încercat cu diferite clopote de scufundare să recupereze obiectele, aurul, argintul și pietrele prețioase înghițite de ape, împreună cu corăbiile ce s-au izbit de stînci și s-au scufundat — lîngă țărm — la mică adîncime.

De abia acum 300 de ani, s-au putut obține unele rezultate cu clopotul scufundător realizat de astronomul Edmond Halley. Dispozitivul a atins adîncimea de 12 m. Aerul din clopot se putea «împrospăta» dintr-un butoi legat de clopot printr-o conductă. Ceva mai tîrziu, clopotul scufundător construit de John Smeton a fost înzestrat cu pompe cu ajutorul cărora se putea primeni aerul din clopot. Această construcție a fost menținută pînă astăzi în forma ei de bază.

● În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, americanul David Bushnell a conceput primul vas submarin, construit din lemn. Vasul avea o formă sferică și se putea scufunda după ce se umplea cu apă un rezervor situat în partea de jos a navei. Bushnell i-a dat numele de «Broasca țestoasă». Două lopeți acționate manual, imprimau vasului o viteză de 5 km pe oră. În timpul războiului de independență din America «Broasca țestoasă» a încercat un atac asupra navei engleze «Eagle». Nava submarină a lui Bushnell, care a reușit să se strecoare sub vasul inamic, nu a putut găuri fundul lui «Eagle» pentru a agăța dispozitivul de ceasornic cu dinamită.

● În anul 1800, americanul Robert Fulton la conceput pe «bunicul» submarinului de astăzi. Vasul construit din tablă de cupru avea forma unui fus lung de aproape 7 m, cu un diametru de 2 m. Fulton i-a dat numele de «Nautilus» — nume imortalizat cu 70 de ani mai tîrziu de Jules Verne. Submarinul lui Fulton naviga la suprafață cu ajutorul velelor care la imersiune se puteau strînge. Vasul avea un echipaj de 3 oameni și putea străbate o distanță de o milă marină într-o jumătate de oră. În august 1801 «Nautilus» s-a scufundat la Brest (Franța) pînă la adîncimea de 8 m și a rămas sub apă timp de 4 ore.

● Germanul Wilhelm Bauer a fost primul constructor de submarine care s-a folosit la scufundare de rezervoare în care se introducea în timpul imersiunii apă. Ieșirea la suprafață a navei se făcea prin evacuarea apei din rezervoare cu ajutorul unor pompe speciale. Bauer construiește în Rusia un submarin din tablă de fier, lung de 16 m, cu diametrul de 4 m. El a luat în submarin o orchestră și a dat sub apă, la 6 m adîncime primul concert submarin. După multe încercări, Bauer reușește să rămînă sub apă timp de aproape 5 ore.

● Inginerul francez Charles Marie Brun a construit în anul 1863, submarinul metalic «Plongeur» de forma unui pește, lung de 45 m. Vasul era acționat de un motor cu aer comprimat de 80 CP. Submarinul se scufunda fie prin introducerea apei în rezervor, fie prin micșorarea volumului vasului cu ajutorul unor pistoane hidrostatice. «Plongeur» putea rămîne sub apă timp de 4—5 ore. La prova submarinului era atașată o tijă lungă, în vîrful căreia se afla fixată o torpilă, fiind primul submarin dotat cu o armă de luptă. El i-a inspirat pe constructorii de submarine de a transforma aceste vase în arme de luptă. «Plongeur» dispunea de o barcă-submarină, care se putea detașa de navă, echipajul putîndu-se salva în caz de pericol.

● Șapte ani mai tîrziu, Jules Verne a dat numele de «Nautilus» submarinului din romanul său «20 000 de leghe sub mări.» Probabil că marele scriitor să fi fost atras de acest nume pentru faptul că primul submarin realizat de Fulton purta același nume. Pe

Molusca «Nautilus» pescuită în Oceanul Pacific.

Cum se vede un vapor printr-un periscop.

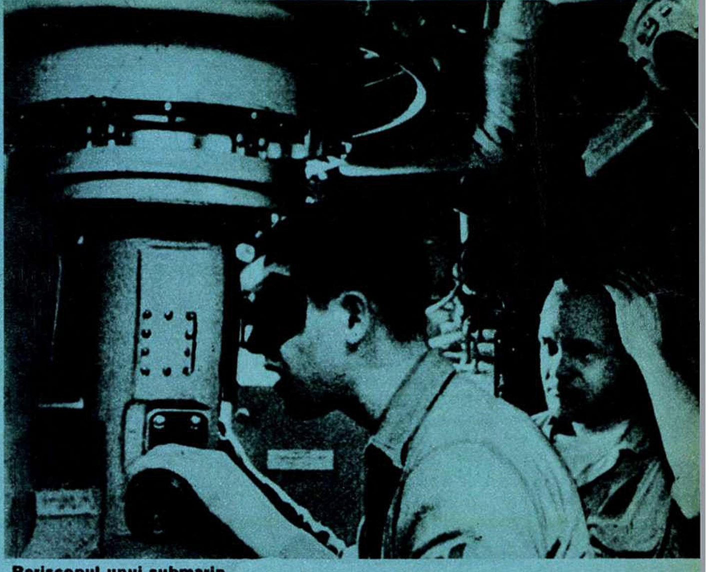

Periscopul unui submarin.

CUCERIREA ADÎNCURILOR

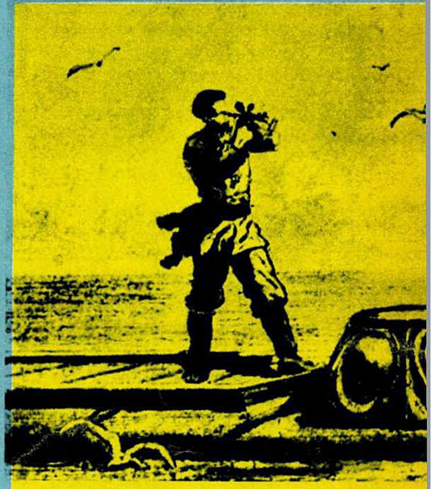

«Nautilus» din cartea lui Jules Verne.

de **AUREL LECCA**

de altă parte, în acel timp, geologii dăduseră numele de «Nautilus» uneia dintre cele mai minunate scoici ce se găsesc în apele Oceanului Planetar. Cu doi ani înainte de apariția romanului «20 000 de leghe sub mări», Jules Verne vizitase instalațiile submarinului «Plongeur» și avusese o lungă discuție cu constructorul lui, Charles Marie Brun. Barca de pe submarinul lui Brun i-a dat lui Jules Verne ideea convorbirii de pe «Nautilus» dintre căpitanul Nemo și profesorul Aronnex: «Am întrebat pe căpitan la ce servea scara aceea».

— Duce la luntre, îmi răspunse el.

— Cum, aveți o luntre? mă mirai eu.

— Fără îndoială. O luntre cît se poate de bună, ușoară și făcută în așa fel încît să nu se poată scufunda. Ea ne servește la plimbare și pescuit.

— Desigur, că atunci cînd vreți să o folosiți, trebuie să reveniți neapărat la suprafața apei?

— De loc. Luntrea este lipită de partea superioară a învelișului lui «Nautilus», fixată cu buloane solide și ocupă o cavitate făcută anume ca s-o adăpostească. Ea este acoperită în întregime: apa nu poate pătrunde de loc. Scara duce la o deschizătură prin care poate trece un om, făcută în peretele vasului, și care corespunde cu o deschizătură asemănătoare, făcută în coasta luntrei. Prin această dublă deschizătură se poate intra în luntre. Cînd deschizătura de pe «Nautilus» se închide, o închid și pe cea a luntrei cu ajutorul unor aparate de presiune; dau drumul buloanelor și luntrea se ridică cu o iuțeală uimitoare la suprafața mării; atunci deschid panourile, care pînă atunci au fost închise cu grijă, îmi instalez catargul, ridic pînzele sau iau vîslele și pornesc la plimbare...»

● Este de remarcat că în discuția care a avut loc între căpitanul Nemo și profesorul Aronnax nu se vorbește de nici o instalație optică a submarinului «Nautilus». Aceasta, pentru faptul că atunci cînd Jules Verne a scris faimosul său roman, submarinele nu erau înzestrate cu astfel de instalații. Primul constructor care a adaptat periscopul a fost inginerul rus Djevetki. Submarinul inventat de Djevetki a fost prevăzut cu periscop în anul 1879. Nouă ani mai tîrziu, inginerul francez Dupuy de Lome construiește primul submarin modern numit «Le Gymnote», după numele țiparului electric care populează apele tropicale ale Americii. Vasul, acționat de un motor electric, a atins viteza maximă de 18 km pe oră.

● În anul 1892, americanul Baker a construit primul submarin cu două dispozitive de navigație: pentru suprafață, o mașină cu aburi, iar pentru profunzime, un motor electric. Baker a dat submarinului numele de «Plunger».

● Cei mai mulți dintre constructorii de submarine se gîndeau la echiparea acestora cu torpile, totuși se mai găseau și visători care construiau submarine pentru descoperirea comorilor ce s-au scufundat în oceane, împreună cu corăbiile care le transportau. Dintre aceștia, cel mai interesant, este italianul Pino, primul constructor al unui submarin pentru cercetări oceanologice. Vasul avea în partea inferioară o roată pentru a putea călători pe fundul mării. Submarinul era înzestrat cu două brațe cu ajutorul cărora se puteau apuca obiectele întîlnite în timpul explorării. Pino a reușit să se scufunde cu submarinul pînă la 130 m, însă din cauza stîncilor de pe platforma continentală a Mării Mediterane nu a putut călători pe fund.

● În prima decadă a secolului nostru, submarinul — această operă a tehnicii marine — a fost înzestrat cu torpile și tunuri, devenind astfel o armă de distrugere. Cum în timpul probelor de scufundare Franța și Anglia au pierdut mai multe submarine, aceste țări au instituit un concurs pentru construirea unui dispozitiv care să poată salva echipajul submarinului naufragiat. Inventatorul român DUMITRU BRUMĂRESCU a construit o barcă metalică care — la fel ca luntrea căpitanului Nemo — în caz de pericol se putea detașa de submarin și ieși la suprafață. Această invenție, căreia Brumărescu i-a dat numele de «Salvatorul», a fost foarte mult apreciată. Ea a fost brevetată de Franța și Anglia.

(Continuare într-un număr viitor)

Camera de comandă a unui submarin modern.

REVISTA IUGOSLAVĂ PENTRU COPII **KEKEЦ** ÎN VIZITĂ LA „CUTEZĂTORII"

Cum se învață să ai răbdare

Pînă acum, la rubrica «Învățătorul meu» s-a discutat cu cel mai în vîrstă învățător, cu un învățător a cărui școală este cea mai îndepărtată de majoritatea localităților, cu un învățător de la munte; astăzi discutăm cu învățătorul care are cea mai mare răbdare.

Am aflat că ne putem adresa învățătoarei Nedežda Todorovici, de la Școala «Drinka Pavlovici», din Belgrad.

Învățătoarea Nedežda ne mărturisește:

— Niciodată nu m-am gîndit dacă am sau nu răbdare.

— De ce nu v-ați gîndit la asta?

— Păi, răbdarea face parte integrantă din mine.

— Întotdeauna ați avut răbdare?

— Nu. Nici vorbă. Răbdarea se capătă cu anii. Cu cît acumulezi mai multă experiență, cu atît ai mai multă răbdare.

— Descrieți-ne o situație în care ați dat dovadă de răbdare.

— Normal este așa: învățătorul dorește ca elevii săi să învețe cît mai mult. La ore, dau copiilor să scrie o temă. Mă plimb printre rînduri, privesc în caiete: copiii scriu frumos. După o jumătate de oră, mă plimb din nou. La mulți elevi, literele s-au lăbărțat, s-au întretăiat, unele sînt neterminate. Atunci eu întrerup ora.

— Și cînd continuați ora «scrisului frumos»?

— A doua zi. Copiii sînt odihniți, literele sînt mai frumoase; răbdarea mea se transformă în bucurie.

— Ce faceți cu elevii care nu au răbdare?

— Le dau de lucru ceva care poate fi făcut repede — pînă nu le trece răbdarea de moment.

— De exemplu?

— «Djelajlija, fii harnic, șterge tabla cu buretele...» Și alte lucruri asemănătoare.

— În realitate, răbdarea dumneavoastră nu este, cîteodată bunătate? Poate sînteți prea bună.

— Eu sînt severă! Sînt convinsă că sînt severă! Numai că mă gîndesc: pentru ca sensul severității tale să fie înțeles de elevi, trebuie să fii răbdător cu ei.

— Ce faceți cu copiii care în timpul pauzei dintre ore sînt retrași, izolati?

— Întreb, de pildă: «Ce-i, Zeljko, de ce nu te joci cu prietenii?» Răspunde: «Ceva nu-mi dă ghes la joacă». «Bine, nici nu-i important să dai buzna ca un avion»... Apoi, văd că dă buzna chiar ca un avion!

— Cum vă împăcați cu nepotul?

— Admirabil! Și cum ar putea altfel să se înțeleagă bunica cu nepotul decît admirabil?

— Cînd credeți că este cel mai nepotrivit să ai răbdare?

— Copiii se joacă. Unul ascunde altuia ceva. Atunci copiii mă iau de «judecător». Și eu împart dreptate. «Acuzatorul» și «pîrîtul» rămîn buni prieteni. Necazul nostru este însă că se amestecă părinții! Caută o nouă dreptate! Atunci și cel mai răbdător om își pierde răbdarea dar, oameni buni, puțină răbdare! Chiar dacă a rămas puțină nedreptate, lucrurile se vor îndrepta de la sine. Sînt doar copiii în chestiune...

M. PETROVICI

CEL MAI MARE CONCURS DIN LUME

Așa își intitulează revista «Kekeц» unul dintre concursuri. Participanții la acest concurs sînt copii din toată Iugoslavia, adevărați ucenici în ale gazetăriei.

Ei trimit zilnic, la redacție, un mare număr de scrisori în care prezintă diferite curiozități descoperite de ei înșiși, fie în localitatea în care trăiesc și învață, fie în împrejurimi.

Iată, cîteva dintre acestea.

SATUL «HAI DU-TE»

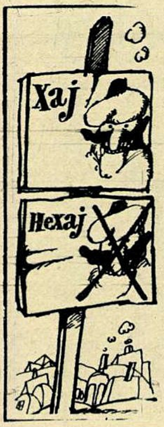

La marginea șoselei Bar-Petrovaț se află un sat cu numele ciudat de «Hai du-te». I-am întrebat pe săteni cum de a căpătat satul lor acest nume ciudat. Mi s-a spus că, în trecut, pe vremea turcilor, femeile îi salutau pe turci cu strigătul «hai, hai». Cînd turcii părăseau satul ele strigau «du-te, du-te».

Aceste cuvinte erau, de fapt, semnale pentru haiduci: la auzirea cuvîntului «hai», ei trebuia să se ascundă; cînd femeile rosteau «du-te», haiducii puteau să iasă din ascunzătoare.

ZORAN DENICI,
cl. a VII-a

COLECȚIA LUI BORIS

Boris Todorovici din Țearta se ocupă cu creșterea iepurilor de casă. Prin curtea sa, se plimbă chiar și un iepure cu o singură ureche. Tot acolo, se află și un pui de găină cu două capete!

GANCEO TASEVSKI,
cl. a VIII-a, satul Țearta

CIOARA ALBA

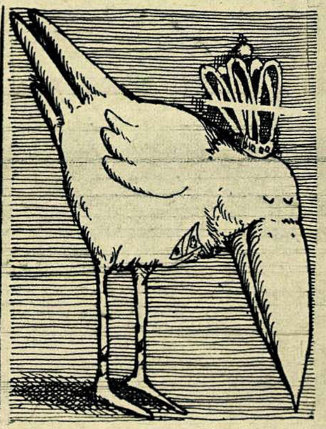

Această pasăre are aripile albe, restul penelor fiind negre. În satul Șipacika, oamenii au putut să admire în vara aceasta cioara albă care, printre celelalte ciori, părea ca o prințesă.

DANILO MIJATOVICI

DIN CREAȚIILE COPIILOR IUGOSLAVI

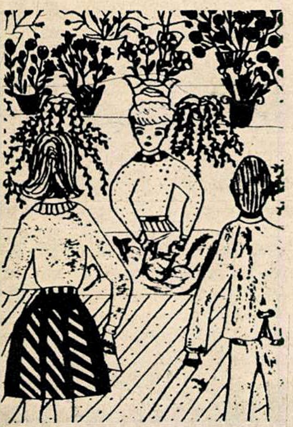

LA FLORĂRIE

de MIRSADA TUFEKČIĆ

Albastrul mării

De ce e oare marea
Albastră cum e zarea?
Și-o fi scăldat în valuri
Albastrul cer cristalul?
De-adîncă ce-i, culoarea
Înălbăstri și marea.

SNEŽANA DIMITROVSKA
cl. a VIII-a, Skoplje

Toamnă

Trece vara fără veste,
Ca un vis și ca o floare.
Toamna iat-o că sosește,
Numai aur și răcoare.
Frunzele căzînd dau semn
Păsărilor și îndemn,
Parcă ar porni și ele
Dincolo de paralele..

DONKA PASKOVSKI
cl. a VIII-a

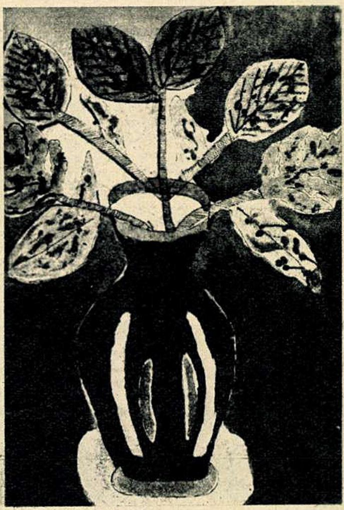

FRUNZE DE TOAMNĂ
de ZORIȚA MOROVICI

STEAGUL CU 404 GLOANȚE

La muzeul din Cetinje se păstrează un trofeu neobișnuit. Acesta este un steag din timpul războaielor cu turcii și păstrează urmele făcute de 404 gloanțe. Mulți din cei ce l-au purtat au căzut loviți, totuși steagul nu a ajuns în mîinile dușmanului. La o expoziție de curiozități organizată la Londra, acest prețios trofeu a luat unul din primele premii.

VLADO KATICI, elev, Banja Luka

CÎINELE DOCTOR

În Aleksinac trăia doctorul Dušan Protici, care avea doi cîini-lup: Jackie și puiul său, Musa. Preferații doctorului se întreceau să ducă plasa stăpînului pînă la piață sau geanta cu instrumente pînă la ambulatoriu. Într-o zi, Jackie a dat buzna în casă, a înșfăcat stetoscopul doctorului și a fugit afară. Cînd medicul Protici a încercat să-i ia stetoscopul, Jackie «s-a supărat» serios. A aruncat stetoscopul și a fugit în magazie. Cînd doctorul s-a dus după Jackie, l-a auzit pe Musa gemînd: Musa nu era însă bolnav, ci astupat de o grămadă de cărbuni. Jackie s-a gîndit că stetoscopul îi va salva cu siguranță puiul!

RADOMIR JELENKOVICI
Aleksinac

Peisaj de toamnă

Mă plimb prin parc în apropiere de Drîna. Sub pași îmi foșnesc frunzele. Peste tot simt toamna.

Deodată începe să bată vîntul care stîrnește în jurul meu puzderie de frunze colorate. Una îmi poposește în palmă și o prind. Am alergat, am rîs, m-am bucurat. Mi se părea că am prins toamna în mînă. Am fugit apoi bucuroasă prin parc. Parcă auzeam glasul toamnei cum mă chema: «vino și mîine».

VERA RONCEVICI — Osjek

TROIA DE PE PLANETA NISIPULUI

Avi se lungi pe nisip. Doi șerpi fierbinți îi suiră de-a lungul picioarelor, unindu-i-se pe piept. Era fierbinte nisipul tăiat ici-colo de muchea unei scoici tocite.

Era totuși bine așa, își spuse, trăgîndu-și cu greu răsuflarea. Privi răsucit în urmă. Cîteva stînci pustii arătau, dezolant, orizontul. În față, dunele unduiau nesfîrșit, retezate doar de o tufă uscată, sălbatică. Abia simțit, vîntul rostogolea grăunții pe dunele neîntrerupte, în fiecare clipă altul era creștetul dunei, alta albia dintre două suișuri. Băiatul se înfioră. Uitase ciudata însușire a nisipului de a învia pe nepregătite. Abia acum observă că mica tufă era pe jumătate îngropată. Simți nisipul dușman trăgîndu-l cu nesimțite ventuze în adîncul necunoscut. Avi își dădu seama deodată că e gol, singur și fără apărare între cerul de plumb topit și nisipul înșelător, atît de supus în aparență, atît de viclean. Pe planeta aceasta pustie, nici o vietate care să miște, numai nisipul în cernerea lui, nici un glas care să facă văzduhul să tremure, suind ca în țevile orgilor, numai vîntul mut, părăsit. Dacă stînca aceea s-ar însufleți, dacă precum un arici sau o broască țestoasă ar scoate încet și tainic patru labe zgrunțuroase și, lăsîndu-se pe o parte, s-ar urni înspre el, dacă s-ar întîmpla, nu s-ar speria de fel, dimpotrivă, ar fi bucuros de prezența monstrului, i-ar ieși în întîmpinare, s-ar juca împreună. Stînca nu se clintea însă, prefera să-și păstreze anonimatul. Avi se întoarse la nisipul său.

Iată, acesta e viu. Poate ține să se joace cu mine, își spuse băiatul. Dar nu-l trăgea inima. Totuși, nu-și putea lua ochii de la necontenita mișcare a nisipului. Dacă acum, cînd va cădea stratul acesta, și încă unul, va ieși la iveală o fărîmă de lut, cît o boabă, o insulă de stabilitate în marea uscată a plajei? O fărîmă pe care, dezgropînd-o, ar vedea că ține de un ciob, de o toartă străveche a unui vas de demult... Ce fericire! Ar însemna că planeta lipsită de orice suflare a legănat odinioară o civilizație nemaiștiută! Și săpînd la iuțeală cu mîinile, și ajutîndu-se cu scoica aceea lată, ar ajunge la fundul vechiului vas. Și încercînd, grijuliu să-l ridice din lăcașul lui de milenii, ar vedea că e prins de o temelie și mai adîncă. Și săpînd atunci îndelung, cu dinții strînși sub soarele de foc, s-ar dovedi într-un tîrziu că de un zid din vechimea planetei stă prins vasul. Și atunci, săpînd încă, zile în șir, săptămîni, fără hrană, fără apă, fără alt gînd, ar descoperi că zidul face parte dintr-un antic palat al timpurilor de cine știe cînd. Și săpînd la nesfîrșit, luni și ani, vieți în șir, generații, ar da la lumină nu numai palatul, ci o întreagă cetate înconjurată de ziduri mărețe, cu impunătoare porți și creneluri de piatră. Troia planetei acesteia de stînci goale și de nisip mișcător.

— Troia! strigă atunci Avi, am găsit Troia! Nu mai mi-e frică de tine, cerule-n flăcări, nu mă-nfășoară nisipul ce macină-ntr-una!

Și ridicîndu-se Avi din arșița plajei, stîncile se prefăcură în pietre obscure, dunele se vădiră abia de un deget sub uriașa statură în slipul de baie. Și, cu un chiot, băiatul o rupse la fugă spre ceilalți băieți ce săltau în brațele mării.

HORIA ARAMĂ

cîntecul cîmpiei

Și în asfințitul rumen, și în dimineața de rouă curată, și în amiaza de văpaie, și noaptea, pînă după miez, cînd ochiul stelei clipește amețit de văzduh, cîmpia murmură un cîntec. Același cîntec pe care l-au cunoscut părinții și bunicii și părinții bunicilor, din copilărie pînă la somn. Îl cîntă și în Mărțișor, cînd ierbile mărunte se trudesc să macine lutul, și în tîrziul toamnei, cînd cocorii lunecă pe lespezi amăgitoare de fum și bat piezișe ploile; și în rotirea zăpezilor, furtunatică, și atunci cînd rodia verii se desface, risipindu-și aburul dulce.

De unde vine, unde se naște glasul acesta adînc și învăluitor ca sufletul auzit, de privighetoare?

Poate din făgașul acela care se rătăcește în străfunduri, ca o dîră de lacrimă veche. Poate din floarea ca o lumină albastră, ivită pe gorgan după adiere. Poate din gîndul neprihănit al fîntînii, poate din cumpăna ei ca o lăută înălțată sau ca un semn singuratic. Poate din spice și tulpini, ca din fluiere mătăsoase, șlefuite în vis cu o geană dibace, de aur. Poate de pretutindenea.

Cîntecul acesta e de la începuturi. Își socotește anii cu albinele de prisacă, puzderie, ori cu argintul nisipului din vaduri. De la cîmpie l-au învățat colina și muntele și pădurile. Iar cîmpia l-a învățat de la om. De la străbunul. De la cel care a pus temei la toate, stăpînind lanul și semințele și turmele. De la cel ce a statornicit pentru fiii fiilor, peste timpuri, leagăn liniștit de pămînt și de cer, în cuprinsul întreg al țării.

Omul acela, străbunul, a grăit măsurat și puțin. Graiul lui a fost mai adesea plugul și a fost fluierul de păstor. Iar cîteodată baltagul și lancea, cînd ceasul l-a învățat să se ridice din brazdă să o apere și să o păstreze.

El nu s-a temut de dogoare și vînt. A iubit diminețile și uneltele ca pe niște ciocîrlii de cleștar, și cu ele pe umăr a călcat locurile dintr-o latură într-alta, cugetînd, hotărînd și zidind. A îngropat bobul în brazdă și a ascultat fermecat cum se înmulțesc grîurile; le-a ridicat înspre sine, mlădiindu-le și mîngîindu-le, iar cînd a scos azima din jeratic, a lepădat cu sfiiciune cușma întunecată și grea. A îmblînzit calul, și-a amestecat răsuflarea în viitor cu el, întipărindu-și umbrele laolaltă, pe stînci.

În răstimpuri s-a mîhnit și s-a mîniat. Însă lăuntrul lui, cu netezimi de lună și sunet fără sfîrșit, era aplecat mai mult spre blîndețe și lăuntrul acesta nu cunoștea zăvoare. Îi plăceau jocul și închipuirea frumoasă. Cînd se clătinau frunzișurile, a văzut fără ochi cum își frămîntă copacul aripa, cum se dezleagă și cum zboară, iar păsările i s-au părut că zămislesc rădăcini și roade. Și a rîs. Cînd a sorbit noaptea din ciutură, apa i s-a arătat înstelată, dovedind două bolți cu luceferi. Și iarăși a rîs. În toată ființa lui, bucuria pîlpîia și se aduna ca mierea cînd și-a ridicat pruncii lîngă platoșa lui albă, de in, platoșă de viețuitor blajin al cîmpiei. Le-a deslușit pruncilor ogorul și văzduhul și livezile și luntrea și gingășia ciutelor și puterea bourilor și felul neînclinat și bărbătesc al frunții și tot ce este drept să fie. Și s-a bucurat și a rîs.

Dar în răstimpuri s-a mîhnit și s-a mîniat.

Din mîhnirile lui și din bucuriile lui îngemănate, a izvorît cîntecul, fulgerînd în auzul cîmpiei.

El, stăpînul, străbunul, veghează și astăzi, călare și teafăr, sub colina înfiorată de taine, pe care oftează brîndușele. Iar cîntecul a trecut trepte de timp, a urcat o dată cu viețile, veac peste veac, vatră peste vatră, sălaș peste sălaș, pînă la noi, care-l ascultăm și îl înțelegem.

VASILE MĂNUCEANU

HARALAMB ZINCĂ

DISPĂRUT FĂRĂ URMĂ

11

Roman foileton

UN OM INVIZIBIL

Deodată, în oglinda retrovizoare, am văzut la o oarecare distanță de mașina mea, motocicleta milițianului. Nu era singur. Luase pe șeaua din spate un alt bărbat, îmbrăcat în civil. «Sînt urmărit», am tresărit eu nemulțumit. De ce oare? «Dar m-am înșelat. Eu am tăiat șoseaua Mihai Bravu luînd-o drept înainte pe Matei Voievod, în timp ce motocicleta o cotise la dreapta, spre șoseaua Iancului. Așa, fără nici un motiv, am răsuflat ușurat. Și doar nu săvîrșisem nici o infracțiune. În fond, milițianul s-a purtat respectuos cu mine. Nu același lucru l-am făcut și eu. Nu prea i-am explicat rosturile mele în parc, la o oră atît de tîrzie. Și uite așa, mi-am amintit din nou convorbirea mea cu necunoscutul de la telefon și faptul că m-am lăsat tras pe sfoară. Înciudat, am apăsat pe accelerator. Noroc că circulația nu era intensă.

Acasă, primul lucru pe care l-am făcut a fost să scot telefonul din priză. Nu voiam să mai fiu deranjat. M-am băgat repede în pat și am adormit buștean, căci am un somn adînc și odihnitor. Poate să tune, să fulgere, din clipa în care am închis ochii, dorm și uit de toate, pînă și de farsele amare ale zilei.

A doua zi de dimineață, m-am sculat cu forțele refăcute. Am făcut un duș rece, apoi am trecut să-mi fac o cafea turcească. Cînd, deodată, auzii soneria de la ușă. Mecanic, mă uitai la ceas. Era ora șapte și un sfert. Nimeni nu se anunțase la un ceas atît de matinal. Îmi îmbrăcai un halat de casă și mă dusei să văd cine sună. Deschisei ușa și, spre marea mea surprindere, constatai că nu se găsea nimeni în pragul ei. «Ei, drace! nimic de zis, ziua bună se cunoaște de dimineață»... Împinsei ușa la loc. În momentul acela, zării pe jos un plic. Deci, omul care sunase, asta și urmărise. Să-mi atragă atenția că-mi strecurase pe sub ușă un plic. Îl ridicai. Într-adevăr, îmi era adresat. O mînă energică îmi caligrafiase numele cu un pix cu pastă albastră. În drum spre camera mea de lucru, desfăcui plicul. Găsii o scrisoare. Dintr-o privire îmi dădui seama că era din partea necunoscutului de la telefon.

«Stimate tovarășe Zincă, nu mă așteptam din partea dumneavoastră la un asemenea gest. E drept, v-ați ținut de cuvînt, ați venit la întîlnire, dar nu singur, ci însoțit de miliție. De ce ați făcut-o? Faptul că mă țin în umbră și că doresc ca și în continuare să rămîn în anonimat, nu înseamnă că sînt un individ demn de a fi dat pe mîna miliției. Cu bună știință v-ați tăiat singur craca de sub dv. Nu știu dacă o să vă mai caut la telefon. Eu însă v-am avertizat și vă avertizez: dacă veți continua să dezgropați morții, s-ar putea ca totul să se termine prost, bineînțeles pentru dv. Opriți-vă din acțiune pînă nu va fi prea tîrziu. Ascultați-mi sfatul. A! și încă un lucru: să știți că mi-e indiferent dacă scrisoarea de față o veți preda sau nu miliției. Nu are cum să dea de mine, sînt invizibil».

Mă lăsai fără vlagă într-un fotoliu. De ce să vă mint?! Nu-mi plăcea de loc cum îmi începeam ziua. Conținutul bilețelului mă întristă, în loc să mă amuze (așa cum mă amuză acum cînd vi-l dezvălui vouă). Cine era necunoscutul care se ținea scai de mine? Ce naiba urmărea?

Cafeaua o dădui uitării. Se petrecea ceva în juru-mi și nu izbuteam să înțeleg ce anume. Îmi aprinsei o pipă și începui să meditez. Necunoscutul mă acuza că aș fi cerut sprijinul miliției. E drept, în chestiunea asta, pînă la un punct mă simțeam oarecum vinovat... Miliția își făcuse apariția, dar cu totul și cu totul întîmplător. De aici și încurcătura care rezultase... Așadar, necunoscutul venise totuși la întîlnire, nu mă trăsese pe sfoară așa cum crezusem, îl văzuse însă pe milițian și bătuse în retragere. Degeaba se lăuda deci în bilețelul său că nu era un individ demn de a fi dat pe mîna miliției. În realitate — ce mai? îi era frică de miliție. Așa, și nu altfel se explica faptul că renunțase la întîlnire. «Da, da, îmi tot spuneam, e un ins certat cu legea, dacă simpla apariție a unui milițian l-a determinat să rămînă ascuns în întunericul nopții».

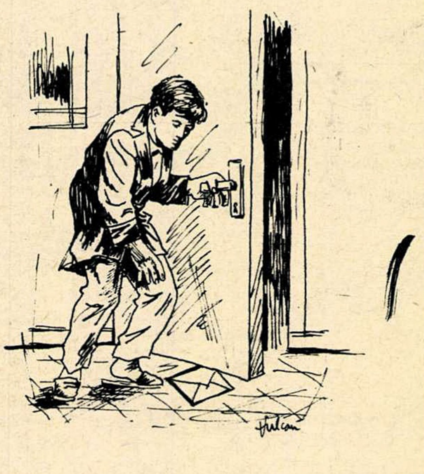

Trăgeam cu disperare din pipă întrebîndu-mă: «Ce voise să-mi comunice? Ce l-a determinat să mă invite în parc după miezul nopții? De ce, pînă și în bilețel, îmi cerea să abandonez cazul pilotului dispărut fără urmă, să nu mai dezgrop morții? În sfîrșit, de ce mă avertiza că am s-o pățesc, că îmi puneam viața în pericol?» O, cîte răspunsuri nu mi-au trecut prin cap! Îmi amintii de figura bănuitoare a milițianului care-mi cercetase actele, de surîsul său ironic, de faptul că la un moment dat am crezut că el ar fi «necunoscutul». Apoi, îmi amintii «turnul parașutiștilor» așa cum se profilase în noapte ca o cetate îngustă și teribil de înaltă. Iar prin asociație de idei, ajunsei la fostul parașutist Dragoș Balaban. Mă repezii ca un apucat să caut caietele acestuia, dornic să confrunt scrisul «necunoscutului» cu cel al fostului parașutist. Eram sigur că voi face o descoperire senzațională. Dar din punct de vedere grafologic, nu găseam nici o asemănare. Trist și descumpănit, îmi reluai locul în fotoliu. Poate că la ora aceea aș fi știut multe amănunte despre aviatorul Puiu Tudoran dacă întîlnirea de la miezul nopții n-ar fi fost dată peste cap de apariția inoportună a miliției. Dar oare miliția a apărut în mod inopinat? Ar fi putut chiar dumnealui s-o cheme, numai așa ca să-și bată joc de mine, să mă irite, să mă descurajeze, să mă împiedice să-mi desfășor cu calm cercetările. Gîndul ăsta mi se înfipse adînc în minte. «Necunoscutului» îi plăcea să se joace. Cum altfel ar fi trebuit să interpretez gestul său de a-mi trimite un bilet scris de mînă! Scrisul său reprezenta, în cele din urmă, un corp delict, un indiciu, iar în fața tribunalului, o probă... Cum de săvîrșise o asemenea imprudență? E drept, ținuse să-mi atragă atenția «mi-e indiferent dacă predai sau nu miliției scrisoarea de față. Nu are cum să mă găsească — sînt invizibil».

Să-i fie oare chiar atît de indiferent? Atunci de ce indiferența sa se transforma în îngrijorare sau poate spaimă, atunci cînd era vorba de pilotul Puiu Tudoran?

Primele ceasuri ale dimineții mi le-am cheltuit într-o continuă frămîntare. Îmi părea nespus de rău că întîlnirea nu avusese loc; cine știe, poate că aș fi fost ceva mai liniștit și mai sigur în ancheta mea. Așa nu-mi rămînea decît să aștept un nou semn din partea necunoscutului. Pînă atunci, orice s-ar întîmpla, îmi voi continua investigațiile.

(Va urma)

FILĂ DIN ALBUMUL VACANȚEI

Veneția - Padova '69

Dinspre Triest trenul te poartă spre Veneția cu viteză amețitoare. Intrarea în marele oraș al lagunei Adriaticii, situat pe 118 insule, se face pe un pod lung, deasupra apelor, numit *Ponte della Liberta*. De aici, pînă în renumitul centru turistic din insula Lido, motoscaful sau vaporul te poartă de-a lungul celui mai circulat canal — «Canal Grande». Turiști din toată lumea, veniți aici să viziteze orașul sau să facă plajă pe litoralul Adriaticii, te întîmpină la tot pasul...

Colonia de vacanță «Anita Garibaldi», situată în incinta școlii «A. Gabelli», de pe via Sandro Gallo, a reunit și vara aceasta, alături de copiii din Italia, pionieri și elevi din România.

Veniți pe plajele de la Lido, copiii români au făcut cunoștință cu copiii acelora care muncesc fie în rafinăriile de la *Mestre*, fie în portul *Marghera*, sau făuresc podoabe din cristalul de Murano, cu copiii acelora care visează și luptă pentru o viață liberă și prosperă.

Sub cerul Veneției, copiii veniți de pe plaiurile României au făcut să răsune în acele frumoase zile de vară cîntece ca: «Tricolorul», «Țară, dragă ne ești», «Sîntem zorii noi» sau «Românașul». Tot în acele zile, gazdele au putut admira frumusețea portului național românesc și avîntatele hore. La rîndul lor, copiii români nu vor uita niciodată cîntecele «Bandierra rosa», «Bella ciao», sau «Fiesta d'Aprile», atît de mult îndrăgite și cîntate de copiii italieni.

...Excursiile cu vaporașele, de-a lungul canalelor, vizitarea unor importante monumente istorice, de artă și cultură, ale Veneției și ale Padovei, au făcut din vacanță o adevărată lecție de istorie la fața locului. *Palatul Dogilor*, cu celebrele sale picturi aparținînd celor mai iluștri maeștri ai genului (Tintoretto, Bellini, Bassano, Veronese, Tiepolo), *Basilica San Marco* — fantezie în marmură, aur și culoare, *Academia de Belle Arte*, *Muzeul Oriental* — iată doar cîteva dintre obiectivele vizitate de către copiii români în orașul lagunei.

Padova, cu renumita sa Universitate, unde și astăzi se află catedra de la care Galileo Galilei a ținut conferințe, precum și amfiteatrul primei facultăți de medicină umană din lume, a fost cel de al doilea oraș vizitat și de unde copiii au plecat cu amintiri de neuitat despre minunata vacanță a lui '69.

IOAN MIHUȚ

ATENȚIUNE MINITEHNICIENI!

La magazinul «CUTEZĂTORII» a sosit combustibil pentru motorașe cu explozie și motorașe Diesel.

Se găsește în flacoane de 250—500 și 1 000 gr, categoria I, a II-a și a III-a.

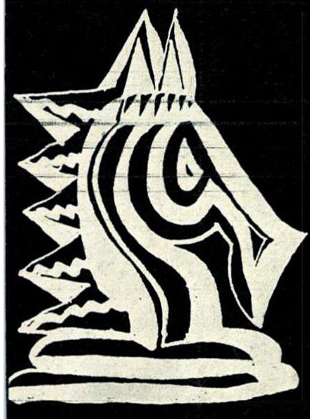

ȘAH PRIN CORESPONDENȚĂ

UN NOU CONCURS SPORTIV

Știați că doi jucători de șah pot să-și dispute oricîte partide doresc fără să stea față în față la aceeași masă, fără să se cunoască și chiar fără să se vadă vreodată?

Pentru stimularea și practicarea șahului de către pionieri și școlari, revista «Cutezătorii» și Consiliul Național al Organizației Pionierilor, în colaborare cu Federația română de specialitate, organizează un concurs de șah prin corespondență.

PARTICIPAREA

La acest concurs pot participa pionierii și școlarii care au preocupări deosebite în domeniul acestui «sport al minții». Pentru aceasta este necesar să completeze talonul alăturat, care, în mod obligatoriu, va purta avizul favorabil al comandantului de unitate (acest aviz certificîndu-ne nouă calitățile de șahist ale participantului). Talonul va fi trimis pe adresa: Ioan Torceanu, Căsuța poștală nr. 2517, București, oficiul nr. 17, în termen de 16 zile, adică pînă pe data de 15 noiembrie a.c. inclusiv (data poștei). Concursul va începe pe data de 1 decembrie a.c.

MOD DE DESFĂȘURARE

În baza taloanelor de participare primite, participanții vor fi organizați de către noi în grupe, la nivel de județe sau zone. Concursul se va desfășura în două etape:

A. Etapa pe județ (sau zonă), care va avea loc între 9 noiembrie a.c. și 30 iunie 1970 și va consta din jocuri desfășurate prin corespondență între pionierii care alcătuiesc aceeași grupă.

B. Etapa finală, care se va desfășura în cadrul unei tabere de vară, aproximativ între 15 și 31 august 1970, între toți cîștigătorii grupelor (băieți și fete) care-și vor disputa trofeele și premiile concursului.

PREMII

În afara locurilor gratuite în tabără acordate celor clasați pe locul 1 în grupe, cîștigătorii turneului final — un băiat și o fată — vor primi, fiecare, cupa «CĂLUȚUL DE FILDEȘ», precum și cîte un premiu în obiecte în valoare de 500 lei. Jucătorii clasați pe locurile 2, 3, 4 și 5 vor primi diplome speciale, precum și premii în obiecte (ceasuri de mînă, aparate de fotografiat, stilouri etc.).

ALTE AMĂNUNTE

Revista «Cutezătorii» și Consiliul Național al Organizației Pionierilor vor edita o carte poștală pentru «șah prin corespondență» pe care o vor pune la dispoziția consiliilor județene ale pionierilor, în funcție de numărul de înscrieri. Comisia centrală de șah prin corespondență din cadrul Federației române de specialitate va asigura arbitri pe toată durata concursului. Consiliile județene și municipale ale organizației pionierilor vor urmări și sprijini desfășurarea în bune condiții a acestei competiții. Periodic, revista «Cutezătorii» va publica aspecte din timpul concursului, precum și materiale de îndrumare.

„Călutul de fildeș"
ȘAH PRIN CORESPONDENȚĂ
TALON DE PARTICIPARE
Numele și prenumele ....
Școala .... clasa.....
Viza comandantului de unitate
....

Nu-i neapărat nevoie să fii CELEBRU

12 fete și 8 băieți, de la Palatul pionierilor, au ținut să ne dovedească (și au reușit) că și fără să fii fotbalist celebru poți să atragi și să reții atenția unui stadion plin cu spectatori, să-i faci pe aceștia să se ridice în picioare pentru a te putea urmări mai bine, să le smulgi exclamații de admirație și ropote de aplauze. Evenimentul s-a petrecut duminică, 12 octombrie, pe stadionul «23 August», din Capitală.

Cu puțin timp înainte de începerea meciului România-Portugalia, pe gazon și-au făcut apariția fetele din echipa de gimnastică sportivă a clubului pionieresc «Cutezătorii». Timp de cîteva minute ele au încîntat zecile de mii de spectatori cu tot felul de exerciții la sol executate cu grație și siguranță. Apoi, după retragerea lor, au urmat... piloții. 8 «ași ai volanului», între 12 și 14 ani (șapte pe carturi și unul — Constantin Sică — pe prima mașină de curse construită la cercul de carturi al Palatului și denumită «Formula 1»), au evoluat pe pista de tartan în uruit de motoare și cu o viteză pe care, sîntem siguri, puțini au «gustat-o» la vîrsta lor.

Și gimnastele, și piloții de carturi într-un cuvînt toți cei 20 de mici sportivi i-au făcut pe cei peste 80 000 de spectatori, veniți aici pentru fotbal, să uite pentru cîteva momente de Eusebio, Dobrin, Dumitrache și ceilalți, să-și aducă aminte că mai există și alte sporturi și că cei mici nu-s de loc mai prejos decît cei mari.

C. DIACONU

DUBLA GREȘEALĂ

Pe Mircea C. l-a prins tatăl său cu minciuna: spusese c-a întîrziat seara acasă, fiindcă a trebuit să caute, o mulțime de timp, stiloul care-i dispăruse din bancă. De fapt, pînă la urmă s-a aflat că Mircea C. hoinărise prin cartier, cu alți băieți, iar stiloul îl ascunsese sub salteaua patului său. Drept pedeapsă, tatăl i-a confiscat stiloul (primit în dar).

— De ce-ai mințit? l-am întrebat pe Mircea C.

— Mi-a fost frică.

— Te bate cineva acasă?

— Nu mă bate nimeni, dar nici nu mă lasă să vin mai tîrziu acasă, după ce ies de la școală.

— Nu te lasă doar așa, de «ambiție», sau ai un program fix, așa cum are și el, și orice om, program pe care trebuie să-l respecți?

cu microfonul
PRINTRE COPII

— Un om mare este, oricum, mai liber, mai independent.

— Asta îți lipsește, independența?

— Am împlinit doar 13 ani.

— Și crezi că, de la 13 ani în sus, ești om mare, gata crescut și bun de intrat cu totul în viață?

— Nu, nu cred așa, dar un pic de libertate tot nu mi-ar strica...

— Să zicem că ai dreptate, însă atîta vreme cît ai tăi nu ți-o acordă, cum de faci tu în așa fel încît calci regula de două ori, *nu numai odată?*

— Nu prea înțeleg...

— Eu nu prea te înțeleg (deși, destui fac cum ai făcut tu): întîrziind acasă, erai vinovat. Vinovat o singură dată. *Adăugînd la vina aceasta și minciuna, iată-te vinovat* de două ori. *Nu-i cam mult?..*

— Drept să spun, n-am gîndit așa.

— Acum, cînd poți să gîndești astfel, nu crezi că nu-i prea normal să adaugi, la fiecare vină, încă o vină? Se întîmplă ca un copil, fie și trecut de 13 ani, să mai și greșească, însă o greșeală recunoscută — după cum se și zice — este pe jumătate iertată. Dar o greșeală acoperită cu o minciună nu reprezintă decît o dublă greșeală. Așadar, minciuna nu rezolvă nimic. Acoperă ea răul, cît îl acoperă, și cînd adevărul iese la lumină, vina pare și mai gravă. Părinții, chiar atunci cînd te pedepsesc pentru o vină, rămîn părinții tăi, oamenii la care vei găsi, în cele din urmă, înțelegere și sprijin.

* *
*

Am încercat să aflu apoi, în mai multe cazuri în care la școală sau acasă copiii spuseseră neadevăruri (ca să mă exprim delicat), de ce-au făcut-o; în aproape trei sferturi din cazuri ei mințiseră fiindcă știau că au comis ceva interzis. Și căzuseră, fără să se gîndească prea mult, într-a doua greșeală.

MIHAI STOIAN

13

„Marele drum al INCAȘILOR"

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT: **PORUMBUL INCAȘ SE OFILEA ÎNAINTE DE ROD, PREOȚII PĂRĂSEAU TEMPLELE, IAR CUZCO ERA ÎN FLĂCĂRI. HUASCAR NU AJUNSESE ÎNCĂ LA CAJAMARCA, IAR PIZARRO PREGĂTEA JUDECATA LUI ATAHUALPA.**

Scenariu: **DARIE NOVĂCEANU** Desene: **MIHAI SÂNZIANU**

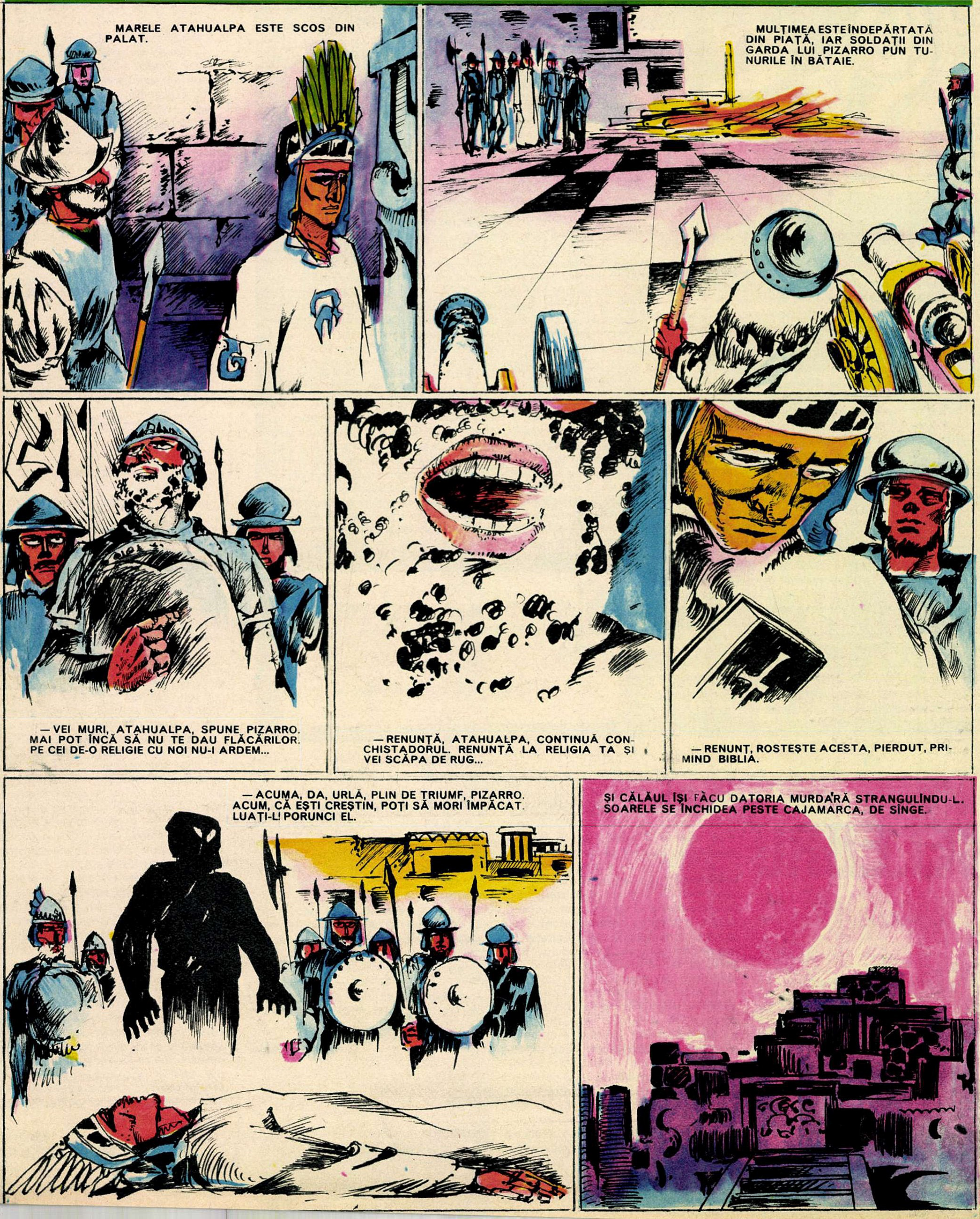
MARELE ATAHUALPA ESTE SCOS DIN PALAT.
MULȚIMEA ESTE ÎNDEPĂRTATĂ DIN PIAȚĂ, IAR SOLDAȚII DIN GARDA LUI PIZARRO PUN TUNURILE ÎN BĂTAIE.
— VEI MURI, ATAHUALPA, SPUNE PIZARRO. MAI POT ÎNCĂ SĂ NU TE DAU FLĂCĂRILOR. PE CEI DE-O RELIGIE CU NOI NU-I ARDEM...
— RENUNȚĂ, ATAHUALPA, CONTINUĂ CONCHISTADORUL. RENUNȚĂ LA RELIGIA TA ȘI VEI SCĂPA DE RUG...
— RENUNȚ, ROSTEȘTE ACESTA, PIERDUT, PRIMIND BIBLIA.
— ACUMA, DA, URLĂ, PLIN DE TRIUMF, PIZARRO. ACUM, CĂ EȘTI CREȘTIN, POȚI SĂ MORI ÎMPĂCAT. LUAȚI-L! PORUNCI EL.
ȘI CĂLĂUL ÎȘI FĂCU DATORIA MURDARĂ STRANGULÎNDU-L. SOARELE SE ÎNCHIDEA PESTE CAJAMARCA, DE SÎNGE.

(Va urma)

CONCURS DE COMPUNERE

Redacția, în colaborare cu Centrala C.E.C., organizează pe lîngă obișnuitul nostru concurs de dezlegări — un concurs de compunere a unui careu.

Se cere realizarea unui careu de 10×10, în care vor fi introduse cît mai multe cuvinte din lista alăturată. Careul nu va trebui să aibă mai mult de 15 puncte negre. Verbe conjugate (ARE, SÎNT, PLEC etc.), substantive declinate sau articulații (CAII, CALUL etc) nu sînt admise. De asemenea, cuvinte inexistente, trunchiate (ORDI în loc de ORDINE de exemplu) cu excepția celor de două litere. Nu sînt permise puncte negre lipite pe orizontal sau vertical, ci numai pe diagonală.

Calitatea careurilor realizate va fi apreciată după numărul literelor din cuvintele tematice date în lista noastră și introduse în careu. Scrieți deci pe foaie cîte puncte ați realizat.

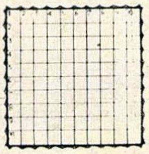

Modelul careului

LISTA CUVINTELOR TEMATICE

Ban, cec, foi, leu, mie, set, casa, emis, mare, mică, plus, risc, șase, sold, spor, stat, sumă, sută, urnă, cinci, folos, listă, lunar, marcă, patru, poștă, rețea, sigur, sorți, anuală, bănesc, belșug, cerere, cîștig, ghișeu, întreg, libret, ordine, parolă, premiu, risipa, școlar, secret, termen, timbru, achitat, agenție, avantaj, bucurie, dobîndă, gratuit, prieten, procent, titular, tragere, valoare, chibzuit, depunere, drepturi, economie, emitentă, formular, garanție, gospodar, nominală, păstrare, pierdere, purtători, deținător, moștenire, obștească, retragere, operațiune, restituire.

UN MARE CONCURS

lansat de

CEC

în colaborare cu revista

CRIPTOGRAMĂ

S	T	E	E	C	O	N	O
E	I	N	E	C	L	U	M
E	O	A	M	E	L	M	A
R	T	N	I	R	A	S	I
G	A	T	D	A	C	E	Z
O	B	I	A	C	R	I	G
C	E	L	M	I	T	U	L

Pornind dintr-un anumit colț și urmînd o anumită cale, veți afla o maximă a moralistului francez Nicolas Chamfort (1741—1794).

ARITMOGRIF

16	13	16	①	7	2	11
8	1	②	16	11		
8	11	12	③	14		
7	13	16	6	17	④	15
10	③	5	10	1	6	11
9	14	6	⑤	11		
⑥	13	4	2	11		
8	6	8	①	6	2	13

Inlocuind cifrele cu litere, veți afla 8 oameni de seamă din primul și al doilea set de cecuri de economii școlare.

Avantaj C.E.C.

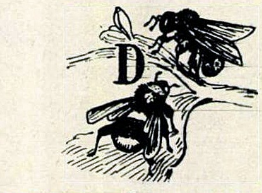

(METAGRAMĂ ANAGRAMATĂ: XXXXX0X– 0XXXXXX)

Cum se dezleagă: aflați ce reprezintă desenul, apoi amestecați literele înlocuind pe una din ele cu litera de pe desen, așa cum arată cheia.

Carte de vizită

EMIL COTEI

~Dobreni~

(6, 2, 8)

Aflați prin anagramare (amestecul literelor) cu ce se mîndrește elevul Emil Cotei, din comuna Dobreni.

Cutezătorii CU PRILEJUL SĂPTĂMÎNII ECONOMIEI

PREMIILE

- Se acordă un premiu de 1 500 lei școlii care se situează pe primul loc în ceea ce privește numărul participanților la concurs și un premiul de 1 000 de lei școlii care se situează pe locul doi în ce privește numărul participanților.
- Se acordă 20 de premii individuale în valoare de 200 lei fiecare, dintre care 100 de lei depuși pe libret C.E.C., iar 100 de lei în cecuri de economii școlare, reprezentînd cîte două seturi complete.
- NOU! SE ACORDĂ 3 PREMII SPECIALE INDIVIDUALE ÎN VALOARE DE 300, 250 ȘI 200 DE LEI, UNUI NUMĂR DE TREI CONCURENȚI CARE VOR IZBUTI SĂ COMPUNĂ CELE MAI REUȘITE CAREURI PE TEMA ECONOMIEI, folosind o parte din cuvintele indicate sub titlul «CONCURS DE COMPUNERE C.E.C.».

După ce ați dezlegat jocurile treceți NUMAI răspunsurile pe curat folosind o foaie de hîrtie din caietul de matematică. Expediați foaia cu răspunsurile și, eventual, jocul compus de voi într-un plic pe care veți scrie citeț cu litere de tipar: «PENTRU CONCURSUL C.E.C.», pînă la data de 15 noiembrie 1969 (data poștei) pe adresa redacției.

NU UITAȚI SĂ INDICAȚI PE FOAIA CU RĂSPUNSURI: NUMELE, LOCALITATEA, JUDEȚUL, ȘCOALA, CLASA ȘI ADRESA EXACTĂ DE ACASĂ.

VĂ RUGĂM SCRIEȚI FOARTE CITEȚ.

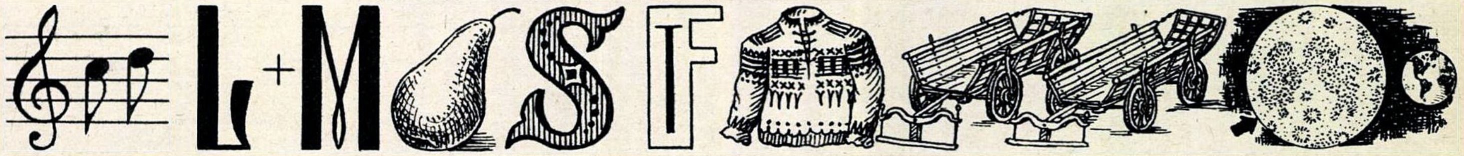

DESPRE CECURILE DE ECONOMII ȘCOLARE (Rebus criptografic: 5, 7, 2, 3, 2, 7, 4)

REBUS
(4, 2, 9, 2, 3.)

Citind literele neanulate veți afla un proverb popular.

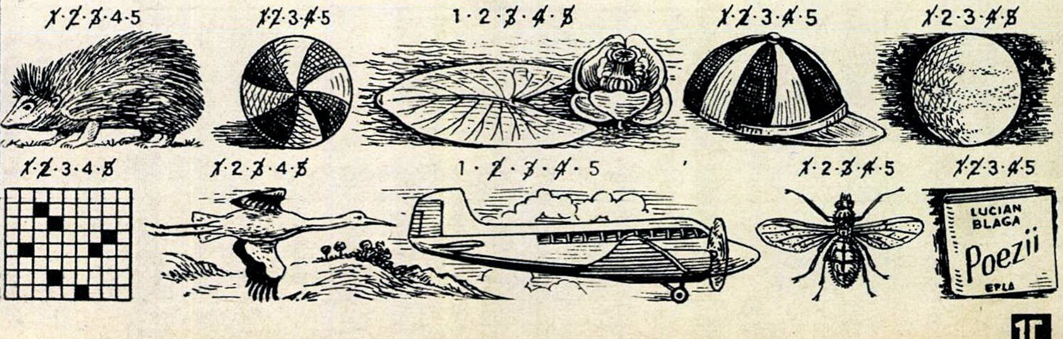

ȘOIMII CARPAȚILOR

15

108

Scenariu: PETRE GHELMEZ   Desene: POMPILIU DUMITRESCU

REZUMATUL CAPITOLULUI PRECEDENT:

AFLÎND TRASEUL EXACT AL RETRAGERII COLOANEI HITLERISTE, UNCHIUL MATEI, UNCHIUL SIMION ȘI TOVARĂȘII LOR, ÎMPREUNĂ CU O UNITATE MILITARĂ ROMÂNEASCĂ, ORGANIZEAZĂ ÎN DEFILEUL DE LA RÎPA NEAGRĂ ATACUL DECISIV. ATACUL ESTE DECLANȘAT ASUPRA HITLERIȘTILOR PRIN ȘOIMII DIRIJAȚI DE URSUL PITIC.

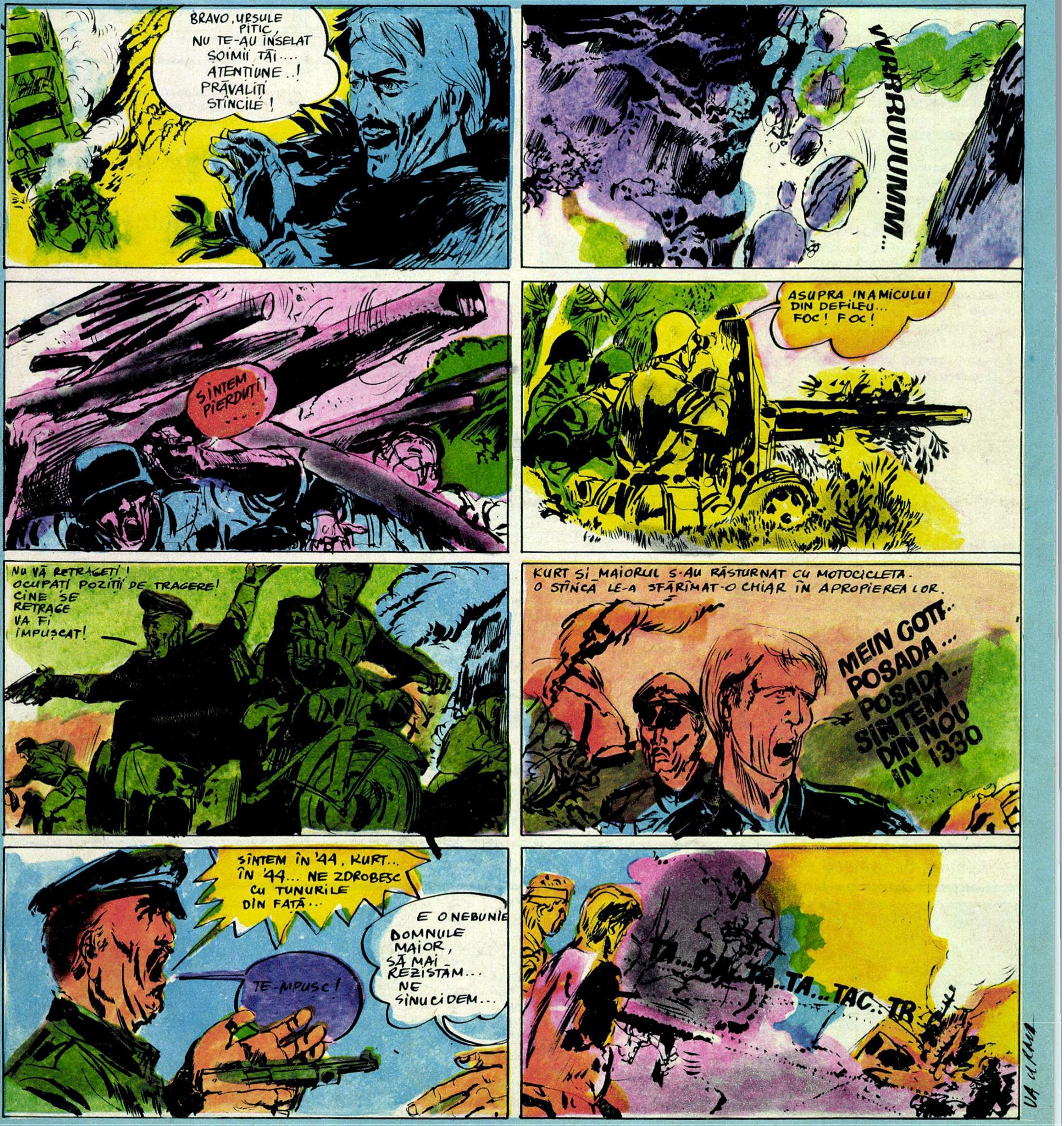
BRAVO, URSULE PITIC, NU TE-AU ÎNȘELAT ȘOIMII TĂI.... ATENȚIUNE..! PRĂVĂLIȚI STÎNCILE!
VRRRUUUMM...
SÎNTEM PIERDUȚI!...
ASUPRA INAMICULUI DIN DEFILEU... FOC! FOC!
NU VĂ RETRAGEȚI! OCUPAȚI POZIȚII DE TRAGERE! CINE SE RETRAGE VA FI ÎMPUȘCAT!
KURT ȘI MAIORUL S-AU RĂSTURNAT CU MOTOCICLETA. O STÎNCĂ LE-A SFĂRÎMAT-O CHIAR ÎN APROPIEREA LOR.
MEIN GOTT... POSADA... POSADA... POSADA... SÎNTEM DIN NOU ÎN 1330
SÎNTEM ÎN '44, KURT... ÎN '44... NE ZDROBESC CU TUNURILE DIN FAȚĂ...
E O NEBUNIE DOMNULE MAIOR, SĂ MAI REZISTĂM... NE SINUCIDEM...
TE-MPUȘC!
TA...RA TA TA..TA...TAC..TR

VA URMA

44

Redactor șef: Mihai NEGULESCU. Redactor șef-adjunct: Petre GHELMEZ. Secretar general de redacție: Ovidiu ZOTTA. Redacția: București, Piața Scînteii nr.1 telefon 176010 Administrația: Editura Scînteia, București, Piața Scînteii nr.1 telefon 176010 Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.

Redactor de număr: Al. Dinu IFRIM. Redactor artistic. Ioan DONCA. Tehnoredactor: Rozalia BARANY

1 leu